

20. Manieren van omgaan met lijden

In de Schrift staan vele voorbeelden van hoe gelovige mensen omgingen met hun moeiten en lijden. Ze kunnen ons helpen daar troost en bemoediging uit te putten, en daar zelf mee om te gaan, ziende dat wij niet de eersten en enigen zijn die de een of andere vorm van lijden meemaken. En ook niet het zwaarst lijden van alle gelovigen; dat is duidelijk te zien in wat de schrijver van de brief aan de Hebreëen opsomt over het vreselijke dat gelovigen allemaal is aangedaan:

"... anderen hebben spot en geselslagen verdragen, ja zelfs boeien en gevangenis. Zij zijn gestenigd, in stukken gezaagd, in verzoeking gebracht, met het zwaard ter dood gebracht. Zij hebben rondgelopen in schapenvachten en geitenvellen. Zij leden gebrek, werden verdrukt (en) mishandeld. De wereld was hen niet waard. Zij dwaalden rond in afgelegen plaatsen en (verbleven op) bergen, (in) grotten en (in) holen in de aarde." (Heb 11:36-38)

Paulus was in zijn tijd het levende voorbeeld van wat een dienaar van God allemaal meemaakte, zoals blijkt uit zijn opsomming van lijden in de tweede brief aan de Korintiërs hoofdstuk 11:22-29.

Vormen van lijden hebben we in het vorige deel behandeld. Daarom zullen we nu kijken naar de manieren waarop gelovigen kunnen omgaan met hun moeiten en lijden.

Jakobus roept wie lijden op zich op alle mogelijke manieren te sterken in het geloof. In de eerste plaats door een grondige kennis van Gods heilsplan en heilswerk in Zijn Zoon Jezus Christus. Daarbij gaat het erom niet te blijven steken in theoretische kennis, maar te komen tot een leven in nauwe verbondenheid met de Heer Jezus Christus, en in Hem met allen die Hem navolgen. Daarnaast is het behulpzaam in de Schriften te lezen over mensen die door hun geloof het lijden hebben kunnen doorstaan, en vooral hoe. Kijk naar hun worstelingen, hun geduld, hun nederigheid, hun blijdschap en dankbaarheid ondanks alles, enzovoorts. Kijk ook naar hoe het fout ging, zoals bij Petrus. Daarom geven we voorbeelden van mensen van vlees en bloed, in de manier hoe zij omgingen met hun moeiten en lijden en vol konden houden.

De Psalmen zijn onmisbaar als uitingen van ervaringsgeloof, juist in moeilijke omstandigheden. Verschillende psalmen zijn leerdichten, met de bedoeling dat wie ze leest en zingt iets zou leren voor zijn of haar eigen leven, uit wat de dichter heeft meegemaakt. David werd meer dan eens verdrukt en vervolgd, maar vond sterkte en rust bij God, als hij in de Schriften lette op Gods redding van Zijn volk en tot Hem bad.

Veel lijden komt voort uit, wat de apostelen noemen, onterecht lijden. Dus niet om eigen verkeerd handelen, maar door wat anderen hen aandoen. Maar in de meeste gevallen is wat volgt ook toepasbaar op alle vormen van lijden dat iemand niet door eigen toedoen treft, zoals ziekte, ongeval, natuurrampen, terreur, enzovoorts.

Wie lijdt zal zich echter ook altijd moeten afvragen of er een oorzaak bij hem- of haalzelf kan liggen. Is er mogelijk sprake van 'ongerechtigheid' voor God, iets dat tegen Zijn wil ingaat, en wil Hij dat ik die door Zijn beproeving of bestraffing ga zien? Ook dan is bevrijding mogelijk, maar wel op gebed en het belijden van de begane zonde. De gelovige behoort zich ook altijd bewust te zijn van het feit dat hij ook in algemeenheid niet zonder zonde is, hoe hij zijn best ook doet, en altijd oprecht om vergeving van zonde moet vragen, om vervolgens bevrijd te worden van lijden dat het gevolg van die zonde is. David bad in Psalm 25: "Wend U tot mij en wees mij genadig, want ik ben eenzaam en ellendig. De benauwdheden van mijn hart hebben zich wijd uitgestrekt, bevrijd mij uit mijn angsten. Zie mijn ellende en mijn moeite, neem weg al mijn zonden." (Ps 25:16-18)

A. Geloven, vertrouwen

Het centrale hoofdstuk voor geloof in de praktijk in het Nieuwe Testament is Hebrëeën 11. In vers 1 zegt de schrijver dat geloof de vaste grond, de zekerheid is van wat we geloven. In vele mensen van geloof ziet hij hoe waar dit is, omdat zij alleen hebben kunnen volhouden en gered zijn omdat zij volledig overtuigd waren van de waarheid van wat God had gezegd en beloofd.

Paulus schrijft de gelovigen in Kolosse, dat Christus hen door zijn offer heeft verzoend met God, om hen als gereinigd van hun zonden voor zich te plaatsen, op de voorwaarde: "als u tenminste in het geloof blijft, gefundeerd en vast, en u niet laat afbrengen van de hoop van het Evangelie, dat u gehoord hebt, dat gepredikt is in de hele schepping die onder de hemel is ..." (Kol 1:21-23).

Zich af laten brengen van de hoop van het Evangelie is niet ondenkbaar in een tijd van vervolging, omdat hier een uitweg wordt geboden daaraan te ontkomen. Als je je geloof herroept en opgeeft kun je aan vervolging ontkomen. Maar ook in tijden van grote nood geven mensen hun geloof in God op. Christus prijst het geloof in de gemeente van Pergamus:

"Ik ken uw werken en (weet) waar u woont, (namelijk) waar de troon van de satan [de tegenstander, de Romeinse macht] is. U houdt vast aan Mijn Naam, en u hebt het geloof in Mij niet verloochend, zelfs (niet) in de dagen van Antipas, Mijn trouwe getuige, die gedood werd bij u ..." (Op 2:13)

Maar geloof in God en Zijn woord kan niet alleen de overtuiging zijn dat wat God zegt wel waar moet zijn, maar moet het vertrouwen zijn dat God zo doet als Hij heeft gesproken. Het grootste bewijs van Gods bestaan is dat Hij vooraf zegt wat Hij doen zal en het doet. Johannes ziet in Jezus van Nazareth het woord van God werkelijkheid geworden. In Hem is waar geworden wat God van het begin af gezegd heeft. Wetend dat de mens zou zondigen, en desondanks verklarend dat het zeer goed was wat Hij had gemaakt, was Zijn Zoon als het waren al geboren en Overwinnaar op de zonde. De waarheid blijkt dus uit wat God doet – dat is waarom Hij in de Schriften rechtvaardig en betrouwbaar wordt genoemd:

"De HEERE doet rechtvaardige daden en recht aan alle onderdrukten." (Ps 103:6)

"Welzalig is hij die de God van Jakob tot zijn hulp heeft, die zijn verwachting stelt op de HEERE, zijn God, Die hemel en aarde gemaakt heeft, de zee en al wat daarin is; Die voor eeuwig de trouw bewaart, Die de onderdrukten recht doet, Die de hongerigen brood geeft ... De HEERE heeft de rechtvaardigen lief ..." (Ps 146:5-9)

"Wie is er onder u die de HEERE vreest, die luistert naar de stem van Zijn Knecht? Als hij in duisternissen gaat en geen licht heeft, laat hij (dan) vertrouwen op de Naam van de HEERE en steunen op zijn God." (Jes 50:10)

De profeet Jeremia mag een zegen uitspreken over hen wier geloof in moeilijkheden als een boom zo sterk is: "Gezegend is de man die op de HEERE vertrouwt, wiens vertrouwen de HEERE is. Hij zal zijn als een boom, die bij water geplant is, en (die) zijn wortels laat uitlopen bij een waterloop. Hij merkt het niet als er hitte komt, zijn blad blijft groen. Een jaar van droogte deert hem niet, en hij houdt niet op vrucht te dragen" (Jer 17:7,8).

Voorbeelden:

Diverse mensen in het Nieuwe Testament

De Heere Jezus ontmoette tijdens zijn werk onder het volk Israël vele mensen, waarvan sommigen een groot geloof toonden.

Zo was er een Romeinse hoofdman (centurion) in de stad Kapernaüm, wiens zeer gewaardeerde slaaf een dodelijke ziekte had. Hij vroeg enkele oudsten van de synagoge – die hij zelf had laten bouwen! –

naar Jezus te gaan en Hem te vragen zijn slaaf te genezen. Zijn uitzonderlijke geloof blijkt als Jezus naar hem op weg gaat, en de hoofdman enkele vrienden vraagt Jezus te gaan zeggen: "Heere, doe geen moeite, want ik ben het niet waard dat U onder mijn dak komt. Daarom heb ik ook mijzelf niet waard geacht naar U toe te komen, maar spreek een woord en mijn knecht zal genezen zijn. Want ik ben ook iemand die onder gezag van (anderen) gesteld is, en heb zelf soldaten onder mij; ik zeg tegen de een: Ga! en hij gaat; en tegen de ander: Kom! en hij komt; en tegen mijn dienaar: Doe dat! en hij doet (het). Toen Jezus dit hoorde, verwonderde Hij Zich over hem, en Hij keerde Zich om en zei tegen de menigte die Hem volgde: Ik zeg u: Ik heb zelfs in Israël zo'n groot geloof niet gevonden. En toen zij die gestuurd waren, in het huis teruggekeerd waren, vonden zij de zieke dienaar gezond" (zie Luk 7:1-10; ook Mat 8:5-10).

Ook was er een vrouw die niet ophoudende bloedingen had. Zij schaamde zich daarvoor en wilde niet in het openbaar aan Hem vragen haar te genezen. Zij geloofde echter sterk dat alleen aanraking van Hem in geloof al voldoende zou zijn. Toen zij Hem aanraakte was zij onmiddellijk genezen. Maar Jezus merkte het en vroeg de vrouw voor de dag te komen, en zei tot haar: "Heb goede moed, dochter, uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede!" (zie Luk 7:43-48; ook Mat 9:20-22 en Mar 5:25-34).

En dan was er de blinde man Bartimeüs, die Jezus vroeg medelijden met hem te hebben. Jezus vroeg hem: "Wat wilt u dat Ik voor u doen zal? En hij zei: Heere, dat ik ziende mag worden. En Jezus zei tegen hem: Word ziende. Uw geloof heeft u behouden. En onmiddellijk werd hij ziende, en hij volgde Hem, terwijl hij God verheerlijkte. En al het volk gaf God de eer, toen het (dat) zag" (zie Luk 18:35-43; ook Mar 10:46-52).

Jozef

Jozef werd door zijn broers verkocht aan een handelskaravaan, die onderweg was naar Egypte. De handelaars verkochten hem daar als slaaf en later belandde hij op grond van een valse beschuldiging in de gevangenis. Maar hij geloofde in de God van zijn vaders Abraham, Izak en Jakob, en ondanks alles bleef Hij daarom geduldig op Hem vertrouwen. Als Stefanus later getuigt van Gods werkzaamheid op aarde in mensen van geloof, zegt hij van Jozef: "God was met hem en verloste hem uit al zijn verdrukkingen" (Hand 7:9,10). Zijn geloof was zelfs de oorzaak van de redding van zijn familie, want toen er zware hongersnood kwam, en zijn familie om voedsel in Egypte vroeg, zag Jozef in waarom God hem had verlost: "God heeft mij vóór jullie uit gezonden, om voor jullie een overblijfsel (veilig) te stellen op aarde, en jullie door een grote uitredding in leven te houden. Nu dan, niet jullie hebben mij hiernaartoe gestuurd, maar God. Hij heeft mij aangesteld als een vader voor de farao, als heer over heel zijn huis en (als) heerser over heel het land Egypte" (Gen 45:7,8). Hieruit blijkt dat we Gods handelen met mensen, ook met onszelf, vaak pas achteraf begrijpen. De beproeving ligt in de sterkte van ons geloof, dat God altijd een doel heeft met Zijn handelen met ons mensen.

David

David onderzocht en overdacht Gods woord elke dag en zelfs nacht. Hij had gezien hoe God Zijn volk had gered uit Egypte, naar Zijn beloften aan Abraham, Izak en Jakob:

"Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten, (bent U) ver van mijn verlossing, (van) de woorden van mijn jammerklacht? Mijn God, ik roep overdag, maar U antwoordt niet, en 's nachts, maar ik vind geen stilte. Maar U bent heilig, U troont (op) de lofzangen van Israël. Op U hebben onze vaders vertrouwd, zij hebben vertrouwd en U hebt hen bevrijd. Tot U hebben zij geroepen en zij zijn gered, op U hebben zij vertrouwd en zij zijn niet beschaamd." (Ps 22:2-6)

Daarom was hij ervan overtuigd dat God hem en het volk Israël ook uit alle nood zou redden. Zijn geloof hield hem staande, en hij stelde zijn vertrouwen altijd volledig op God:

"Als ik (toch) niet had geloofd dat ik de goedheid van de HEERE zou zien in het land van de levenden, (ik was vergaan). Wacht op de HEERE, wees sterk en Hij zal uw hart sterk maken; ja, wacht op de HEERE." (Ps 27:13,14)

"Uit de benauwdheid heb ik tot de HEERE geroepen, De HEERE heeft mij verhoord ... De HEERE is bij mij, ik ben niet bevreesd. Wat kan een mens mij doen? De HEERE is bij mij ... Het is beter tot de HEERE de toevlucht te nemen dan op de mensen te vertrouwen. Het is beter tot de HEERE de toevlucht te nemen dan op edelen te vertrouwen ... de HEERE heeft mij geholpen. De HEERE is mijn kracht en mijn psalm, want Hij is mij tot heil geweest." (Ps 118:5-14, mogelijk van David – in Jesaja 12 wordt aan het zingen van deze psalm herinnerd in verband met het moment dat de verlost en hun blijdschap zullen tonen om wat God naar Zijn beloften gedaan heeft)

Waar David altijd vertroosting in vond, was Gods woord, dat hij steeds las en overdacht, in zijn gebeden tot Hem; daarom wist Hij God altijd dichtbij zich:

"Al ging ik ook door een dal vol schaduw van de dood, ik zou geen kwaad vrezen, want U bent met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." (Ps 23:4)

"Wie zal voor mij opkomen tegen de kwaaddoeners? Wie zal zich voor mij opstellen tegen wie onrecht bedrijven? Als de HEERE niet mijn Helper was geweest, had mijn ziel bijna in de stilte gewoond. Toen ik zei: Mijn voet wankelt, ondersteunde Uw goedertierenheid mij, HEERE. Toen mijn gedachten binnen in mij zich vermenigvuldigden, verkwikten Uw vertroosting mijn ziel." (Ps 94:16-19, zou door David geschreven kunnen zijn)

"Op de dag dat ik vrees, vertrouw ik op U. In God prijs ik Zijn woord, op God vertrouw ik, ik vrees niet; wat zou een schepsel mij kunnen doen?" (Ps 56:4,5)

In deel 21 zal dit vertrouwen nog verder worden uitgewerkt.

B. Hopen, verwachten, uitzien naar

Wat bij overtuiging komt is hoop. Hoop is niet hetzelfde als overtuiging, zekerheid. Het verschil moet in Bijbelse zin zo worden gezien:

Overtuiging is het zeker zijn van wat God heeft gezegd en beloofd – het zal gebeuren. Hopen doet de gelovige dat hij deel zal hebben aan wat er is beloofd. Een voorbeeld zal dit duidelijk maken. De gelovige gaat ervan uit dat Gods Koninkrijk op aarde zal komen. Hij verwacht daarom Christus uit de hemel, en hoopt dat hij het Koninkrijk in zal mogen gaan. Hij kan er niet van overtuigd zijn, er niet zeker van zijn dat hij het koninkrijk in zal gaan, want hij weet niet wat hij in zijn verdere leven zal doen en is geen rechter over zichzelf. God beoordeelt of iemand het waard is eeuwig leven in Zijn Koninkrijk te ontvangen. Hij kan dus alleen hopen in geloof en vertrouwen.

Wat we hieruit kunnen afleiden is dat overtuiging aan de hoop voorafgaat. Anders gezegd, dat de hoop is gebaseerd op, voortkomt uit, de overtuiging dat gebeurt en komt wat God heeft gezegd. De schrijver van de brief aan de Hebreeënen heeft dit kernachtig zo weergegeven:

“Het geloof nu is een vaste grond van de dingen die men hoopt ...” (Heb 11:1 HSV)

“Het geloof nu is de zekerheid van de dingen, die men hoopt ...” (Heb 11:1 NBG'51)

Paulus schrijft over de hoop van volgelingen van Christus:

“... in de hoop zijn wij zalig geworden. Hoop nu die gezien wordt, is geen hoop. Immers, wat iemand ziet, waarom zou hij dat nog hopen? Maar als wij hopen wat wij niet zien, dan verwachten wij het met volharding.” (Rom 8:24,25)

“... wij weten dat de verdrukking volharding teweegbrengt, en de volharding ondervinding en de ondervinding hoop. En de hoop beschaamt niet ...” (Rom 5:3-5)

“... alles wat eertijds geschreven is, is tot onze onderwijzing eerder geschreven, opdat wij in de (weg van) volharding en vertroosting door de Schriften de hoop zouden behouden.” (Rom 15:4)

Daarom roept hij de gelovigen op: “Verblijd u in de hoop. Wees geduldig in de verdrukking. Volhard in het gebed” (Rom 12:12), en wenst hij hen:

“De God nu van de hoop moge u vervullen met alle blijdschap en vrede in het geloven, opdat u overvloedig bent in de hoop ...” (Rom 15:13)

“... onze Heere Jezus Christus Zelf en onze God en Vader, Die ons heeft liefgehad en ons een eeuwige troost en goede hoop gegeven heeft uit genade, moge uw harten vertroosten en u in elk goed woord en werk versterken.” (2 Thes 2:16,17).

In het kader van het lijden betekent vertrouwen en hoop dat de gelovige ervan overtuigd is dat God liefde is, barmhartig en genadig. Hij wil in algemene zin de zonden vergeven en een eind maken aan alle moeiten die daar het gevolg van zijn – dat staat vast. Hij wil ook hen die op Hem vertrouwen redden op hun gebed – dat is waar zij naar uitzien, hun hoop; maar het is niet zeker dat God hun gebed onmiddellijk verhoort, want het is een deel van hun beproeving, tuchtiging en bestraffing tot een bepaalde tijd, en het kan zijn dat hun redding moet wachten tot de komst van Christus. Wie volledig overtuigd is, vast in het geloof, hoeft daarom niet teleurgesteld te zijn als God gebeden niet onmiddellijk verhoort; want eens komt de dag dat Hij in één keer alle tranen van de ogen van al Zijn kinderen zal afwissen; dan zal de dood er niet meer zijn; ook geen rouw, jammerklacht of moeite (Openbaring 21:4). De hoop van iedere afzonderlijke gelovige is, dat in elk geval dan ook het lijden van hem of haar zal veranderen in eeuwig en volmaakt leven. We merken dan ook steeds weer dat de schrijvers in het Nieuwe Testament over het heden heen kijken naar de toekomst. Ze kijken vol verwachting uit naar

de dag dat Christus komt om te doen waarop zijn volgelingen hopen (zie, bijvoorbeeld, Kolossenzen 1:27, 1 Timotheüs 4:10, Hebreëen 10:23, 1 Petrus 1:13).

De woorden in Openbaring 21 zijn een weerklink van wat de profeet Jesaja zei over het moment dat God Zich zal openbaren in de eindtijd: "Hij zal de dood voor altijd verslinden, de Heere HEERE zal de tranen van alle gezichten afwissen en de smaad van Zijn volk wegnemen van heel de aarde, want de HEERE heeft gesproken" (Jes 25:8).

In Openbaring heeft de belofte betrekking op het volk van gelovigen uit alle volken, maar hier in Jesaja heeft 'zijn volk' betrekking op Israël – Hij is immers de Hoop van Israël, Jer 14:8, 17:13 – want de profeet vervolgt: "Op die dag zal men zeggen: Zie, Dit is onze God; wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons verlossen. Dit is de HEERE, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn heil" (Jes 25:9). Maar de hoop van Jesaja is niet alleen gericht op de eindtijd, maar hij hoopt ook dat God in het heden wil verlossen: "HEERE, wees ons genadig, op U hebben wij gewacht. Wees elke morgen hun arm; ja, ons heil in tijd van benauwdheid" (Jes 33:2).

David brengt in Psalm 33 alles samen:

"Zie, het oog van de HEERE is over wie Hem vrezen, op hen die op Zijn goedertierenheid hopen, om hun ziel [leven] te redden van de dood en hen in het leven te behouden, wanneer er honger is. Onze ziel verwacht de HEERE, Hij is onze hulp en ons schild. Want ons hart is in Hem verblijd, omdat wij op Zijn heilige Naam vertrouwen. Laat Uw goedertierenheid over ons zijn, HEERE, zoals wij op U hopen." (Ps 33:18-22)

Hij roept op: "Wees sterk en Hij zal uw hart sterk maken, u allen die op de HEERE hoopt!" (Ps 31:25)

Hoe prachtig is dan het getuigenis van de dichter van Psalm 130:

"Ik verwacht de HEERE, mijn ziel verwacht (Hem) en ik hoop op Zijn woord. Mijn ziel (wacht) op de Heere ... Laat Israël hopen op de HEERE, want bij de HEERE is goedertierenheid en bij Hem is veel verlossing. Ja, Hij zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden." (Ps 130:5-8)

Voorbeelden:

Job

In al zijn nood en wanhoop, waarin hij regelmatig weinig verwachting heeft van redding, toont hij toch zijn hoop dat God naar hem zal omzien, wanneer en hoe dan ook, zelfs in de dood. De reden is dat hij van mensen niets te verwachten heeft (zelfs zijn vrienden veroordelen hem), en dus alleen nog kan hopen op God, hoewel ook Hij hem verlaten lijkt te hebben en naar hem niet wil horen:

Job vraagt zijn vrienden: "Mijn dagen zijn sneller gegaan dan een weversspoel, ze zijn vergaan zonder hoop. Bedenk dat mijn leven een ademtucht is; mijn oog zal niet opnieuw het goede zien" (Job 7:6,7).

Aan God vraagt hij een einde aan zijn leven te maken, zodat een einde komt aan zijn lijden en smaad: "Och, werd mijn begeerte maar vervuld, en gaf God mij maar (waarop) ik hoop!" (Job 6:8).

Maar ook dan is hij niet zonder hoop, want als het dodenrijk zijn eindbestemming zou zijn, ja alleen dan is er geen hoop:

"Als ik wacht, zal het graf mijn huis zijn ... Waar zou mijn hoop dan nu (nog) op (gevestigd) zijn? Ja, wie zal mijn hoop aanschouwen?" (Job 17:13-15)

"Want voor een boom is er, als hij omgehakt wordt, (nog) hoop dat hij zich weer vernieuwt ... Maar een man sterft en is krachteloos; als een mens de geest geeft, waar is hij dan? Och, verstopte U mij maar in het graf, verborg U mij maar totdat Uw toorn zich afkeert; stelde U maar een grens voor mij vast en dacht U maar aan mij! Als een man gestorven is, zal hij (dan) weer levend worden? (Dan) zou ik alle dagen van mijn strijd hopen, totdat er voor mij verandering zou komen. U zou roepen, en ik zou U antwoorden, U zou verlangen naar het werk van Uw handen." (Job 14:7,10,13-15)

"Zie, (al) zou Hij mij doden, zou ik niet hopen?" (Job 13:15)

David

David kon soms somber zijn vanwege al zijn moeiten, maar dan vermande hij zich en zei tot zichzelf: "Wat buigt u zich neer, mijn ziel, en bent u onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem weer loven voor de volkomen verlossing van Zijn aangezicht" (Ps 42:6,12, 43:5).

Hij was vol verwachting, zelfs als hij dacht aan de dag dat hij zou sterven:

"Sla acht op mijn stem als ik roep, mijn Koning en mijn God, want tot U bid ik. 's Morgens hoort U mijn stem, HEERE; 's morgens leg ik (mijn gebed) voor U neer en zie ik (naar U) uit." (Ps 5:3,4)

"En nu, wat verwacht ik, Heere? Mijn hoop, die is op U!" (Ps 39:8)

Wat er ook gebeurde en andere hem aandeden hij wilde zich er niet door laten afleiden van God: "Maar ik blijf voortdurend hopen en zal U nog meer loven" (Ps 71:14).

Gods hulp in zijn moeiten zou ook anderen hoop moeten geven in hun nood:

"Lang heb ik de HEERE verwacht, en Hij boog Zich naar mij toe en hoorde mijn hulpgeroep. Hij beurde mij op uit een kuil vol kolkend water, uit modderig slijk; Hij zette mijn voeten op een rots en maakte mijn schreden vast. Hij legde mij een nieuw lied in de mond, een lofzang voor onze God. Velen zullen het zien en vrezen, en op de HEERE vertrouwen." (Ps 40:2-4)

"Wie U vrezen, zien mij en verblijden zich, omdat ik op Uw woord gehoopt heb. Denk aan het woord (gesproken) tot Uw dienaar, waarop U mij deed hopen." (Ps 119:74,49)

Hij was ervan overtuigd dat God zijn hoop niet zou beschamen en hem zou antwoorden op zijn gebeden:

"Mijn ziel is bezweken van verlangen naar Uw heil, op Uw woord heb ik gehoopt. U bent mijn schuilplaats en mijn schild, op Uw woord heb ik gehoopt." (Ps 119:81,114)

"Maar op U, HEERE, hoop ik; U zult verhoren, Heere, mijn God!" (Ps 38:16)

Jeremia

Vanwege de woorden van onheil die hij in opdracht van God tot Juda en Jeruzalem moest spreken, werd Jeremia als een verrader gezien, iemand die samenspande met de grote vijand Babel. Hij werd bespot, gevangengezet en zelfs neergelaten in een diepe put vol water en modder. In zijn Klaagliederen zien we zijn gemoedstoestand vanwege al zijn moeilijkheden, ook in de tijd dat hij letterlijk 'in de put zat' (Klaagliederen 3:55). In zulke omstandigheden vermande hij zich om niet weg te zinken in zelfbeklag:

"Van vrede verstoten is mijn ziel, ik ben het goede vergeten. En ik zei: Mijn kracht is vergaan, en wat ik van de HEERE verwachtte. Denk aan mijn ellende en mijn ontheemding, aan de alsem en de gal. Mijn ziel denkt er onophoudelijk aan, zij buigt zich neer in mij. Dit zal ik ter harte nemen, daarom zal ik hopen: Het is de goedertierenheid van de HEERE dat wij niet omgekomen zijn, dat Zijn barmhartigheid niet opgehouden is! ... Mijn deel is de HEERE, zegt mijn ziel, daarom zal ik op Hem hopen. Goed is de HEERE voor wie Hem verwacht, voor de ziel die Hem zoekt. Goed is het te hopen en stil (te

wachten) op het heil van de HEERE ... misschien is er hoop ... Want niet voor eeuwig verstoot de Heere! Want wanneer Hij bedroefd heeft, zal Hij Zich ontfermen naar de grootheid van Zijn goedertierenheid." (Klaagl 3:17-32)

C. Bidden

Het gebed tot God is de belangrijkste uiting van geloof in Hem. Gebed is onmisbaar. Hierin spreekt de gelovige zijn hoop en vertrouwen uit dat God doet wat Hij gezegd heeft, en geeft hij alles wat hem drukt en benauwd aan de HEERE over. De Hebreënbriev zegt kernachtig: "wie tot God komt, moet geloven dat Hij is, en dat Hij beloont wie Hem zoeken" (Heb 11:6).

Jezus heeft gezegd: "alles wat u biddend begeert, geloof dat u het ontvangen zult, en het zal u ten deel vallen", en "alles wat u in het gebed vraagt, in geloof, zult u ontvangen" (Mar 11:24, Mat 21,22). Zelf was Hij daar volledig van overtuigd, zoals we zien als Hij gevangengenomen wordt en Petrus hem te hulp wil komen. Het is helemaal niet nodig dat hij dit doet, zegt Jezus, "Of denkt u dat Ik Mijn Vader nu niet kan bidden, en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen ter beschikking stellen?" (Mat 26:53). Hij wil dat echter niet vragen, omdat het Schriftwoord juist door zijn gevangenneming, lijden en kruisdood moet worden vervuld.

De apostel Johannes geeft de verzekering: "En dit is de vrijmoedigheid die wij hebben (in het toegaan) tot (God), dat Hij ons verhoort, telkens als wij iets bidden naar Zijn wil. En als wij weten dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, dan weten wij dat wij het gevraagde, dat wij van Hem hebben gebeden, ontvangen" (1 Joh 5:14,15; ook 3:21).

Daarom zegt Jakobus: "Is iemand onder u in lijden? Laat hij bidden", "Maar laat hij er in geloof om vragen en daarbij niet twifelen ... want zo iemand moet niet denken dat hij iets ontvangen zal van de Heere" (Jak 5:13; 1:6,7). Wie echt in geloof bidt, zal bemerken hoe waar het is als hij zegt: "Een krachtig gebed van een rechtvaardige brengt veel tot stand" (5:16). De verhoring hangt echter mede af van de motivatie – wat zit er achter het gebed? Als iemand alleen uitredding uit moeilijkheden en lijden vraagt om weer gewoon door te kunnen gaan met 'de lusten des levens', dan moet hij zich er niet over verwonderen als zijn gebed niet wordt verhoord, omdat het niet "naar Zijn wil" is: "U bidt (wel), maar u ontvangt niet, omdat u verkeerd bidt, met het doel het in uw hartstochten door te brengen" (4:3).

Kijk naar een voorbeeld van gebed in psalmen van David: waar gaat het om hoe degene zelf is die bidt, waar hij een beroep op doet, wat hij doet na verhoring, en of hij het oordeel aan God overlaat:

"Doe mij recht, HEERE, want ik ben rechtvaardig en oprechtheid is bij mij. Laat er toch een einde komen aan de slechtheid van de goddelozen, maar doe de rechtvaardige standhouden, o rechtvaardige God, Die harten en nieren beproeft. Mijn schild is bij God, Die de oprechten van hart verlost. God is een rechtvaardige Rechter ..." (Ps 7:9-12)

"HEERE, luister naar (mijn) rechtvaardige (zaak), sla acht op mijn roepen, neem mijn gebed ter ore, met onbedrieglijke lippen (gesproken). Laat van Uw aangezicht mijn recht uitgaan, laat Uw ogen zien wat billijk is." (Ps 17:1,2)

"De ogen van de HEERE rusten op de rechtvaardigen, Zijn oren (zijn gericht) op hun hulpgeroep .... Zij roepen en de HEERE hoort, Hij redt hen uit al hun benauwdheden. De HEERE is nabij de gebrokenen van hart, Hij verlost de verbrijzelden van geest. De rechtvaardige heeft veel ellende, maar uit dat alles redt de HEERE hem." (Ps 34:16-20)

"Verlos mij van de onderdrukking door mensen, dan zal ik Uw bevelen in acht nemen." (Ps 119:134)

"Ik heb de HEERE lief, want Hij hoort mijn stem, mijn smeekbeden. Want Hij neigt Zijn oor tot mij, daarom zal ik (Hem) al mijn dagen aanroepen." (Ps 116:1,2)

Een belangrijk uitgangspunt is Gods Naam, waarin Hij aangeeft wat en Wie Hij wil zijn voor mensen:

"Toen daalde de HEERE neer in een wolk, ging daar bij hem [Mozes] staan en riep de Naam van de HEERE uit. Toen de HEERE bij hem voorbijkwam, riep Hij: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw, Die goedertierenheid blijft bewijzen aan

duizenden, Die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft, maar Die (de schuldige) zeker niet voor onschuldig houdt en de ongerechtigheid van de vaders vergeldt aan de kinderen en kleinkinderen, tot in het derde en vierde (geslacht).” (Ex 34:5-7)

Hierop sluit de zogenoemde priesterlijke zegen in Numeri 6:22-27 aan, die is gefundeerd op de Naam van God:

“En de HEERE sprak tot Mozes: Spreek tot Aäron en zijn zonen en zeg: Zo moet u de Israëlieten zegenen, door tegen hen te zeggen: De HEERE zegene u en behoede u! De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig [Groot Nieuws Bijbel: Moge de Heer u welwillend aanzien]! De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede! Zo moeten zij Mijn Naam op de Israëlieten leggen; en ik zal hen zegenen.”

David doet regelmatig een beroep op de Naam van God, en vooral Zijn goedertierenheid (verbondsliefde, trouw aan Zijn verbond), barmhartigheid en genade:

“Maar ik vertrouw op U, HEERE. Ik zeg: U bent mijn God! Mijn tijden zijn in Uw hand; red mij uit de hand van mijn vijanden en van mijn vervolgers. Doe Uw aangezicht over Uw dienaar lichten [zie mij welwillend aan], verlos mij door Uw goedertierenheid.” (Ps 31:15-17)

“... om U worden wij de hele dag gedood; wij worden beschouwd als slachtschapen. Word wakker! Waarom zou U slapen, Heere? Ontwaak! Verstoot ons niet voor altijd. Waarom zou U Uw aangezicht verbergen, onze ellende en onze onderdrukking vergeten? Want onze ziel ligt neergebukt in het stof; onze buik kleeft aan de aarde. Sta op, ons te hulp, verlos ons omwille van Uw goedertierenheid.” (Ps 44:23-27)

“Maar wat mij betreft, mijn gebed richt zich tot U, HEERE; er is een tijd van welbehagen, o God, vanwege Uw grote goedertierenheid [verbondsliefde]; verhoor mij in de trouw van Uw heil. Verhoor mij, HEERE, want Uw goedertierenheid is rijk; zie mij aan naar Uw grote barmhartigheid. Verberg Uw aangezicht niet voor Uw dienaar, want (de angst) benauwt mij; verhoor mij spoedig.” (Ps 69:14,18)

“Keer terug, HEERE, red mijn ziel, verlos mij, omwille van Uw goedertierenheid.” (Ps 6:5)

In Genesis 4 lezen we voor de eerste keer dat mensen de Naam van de HEERE begonnen aan te roepen. Volgens velen betekent dit dat God hen toen Zijn Naam HEERE bekendmaakte. Nu kan dat best zo zijn – hoewel er niet staat ‘de Naam HEERE aan te roepen’, maar “de Naam van de HEERE aan te roepen” – maar is de reden van dat aanroepen van de Naam van de HEERE niet belangrijker en veelzeggender? Na een geslachtsregister van Kaïn, dat eindigt met de gewelddadige taal van een zekere Lamech, volgt de geboorte van de vervanger van Abel – die door zijn broer Kaïn was gedood – Seth en diens zoon Enos. Enos leefde in de tijd van die gewelddadige Lamech. Na het volledige geslachtsregister van Adam tot Noach, volgt in hoofdstuk 6 de zondvloed, juist om reden van het geweld op aarde (vers 11). Is het dan niet aannemelijk dat het aanroepen van de Naam van de HEERE te maken had met dat geweld, en dat God de bede van de gelovigen heeft verhoord – zij het ‘op het laatste nippertje’ toen Noach als enige rechtvaardige was overgebleven? Kijk voor een parallel naar de Israëlieten in Egypte, die “zuchtten en het uitschreeuwden vanwege de slavenarbeid”:

“En hun hulpgeroep vanwege de slavenarbeid steeg omhoog tot God. Toen hoorde God hun gekerm, en God dacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izak en met Jakob. En God zag naar de Israëlieten om en ontfermde Zich over hen” (Ex 2:23-25).

“De HEERE zei [tot Mozes]: Ik heb duidelijk de onderdrukking van Mijn volk, dat in Egypte is, gezien en heb hun geschreeuw (om hulp) vanwege hun slavendrijvers gehoord. Voorzeker, Ik ken hun leed. Daarom ben Ik neergekomen om het (volk) te redden uit de hand van de Egyptenaren ... Nu dan, zie, het geschreeuw (om hulp) van de Israëlieten is tot Mij gekomen. En Ik heb ook de onderdrukking gezien waarmee de Egyptenaren hen onderdrukken.” (Ex 3:7-9)

De profeet Jesaja moest van de HEERE Juda oproepen tot bekering, met een belofte:

“Want zo zegt de Heere HEERE, de Heilige van Israël: Door terugkeer en rust zou u verlost worden, in stilheid en vertrouwen zou uw sterkte zijn ...” (Jes 30:15)

“Als u dan roept, zal de HERE antwoorden; als u om hulp roept, zal Hij zeggen: Hier ben Ik.” (Jes 58:9 NBG’51)

Dit lijkt de bevestiging te zijn van het antwoord van de HEERE op de bede van koning Salomo, bij de inwijding van de tempel in Jeruzalem, om te horen naar de smeekbeden van Zijn volk als het door hun zonden in moeilijkheden is gekomen:

“Wanneer Uw volk Israël ... omdat zij tegen U hebben gezondigd, en zij zich bekeren, Uw Naam belijden en voor Uw aangezicht in dit huis zullen bidden en smeken, luistert U dan uit de hemel, en vergeef de zonde van Uw volk Israël, en ...”

“Wanneer Ik ... en Mijn volk, waarover Mijn Naam is uitgeroepen, in ootmoed buigt en bidt, en zij Mijn aangezicht zoeken, en zij zich bekeren van hun slechte wegen, dan zal Ik vanuit de hemel horen, hun zonden vergeven en hun land genezen. Nu zullen Mijn ogen open zijn, en Mijn oren opmerkzaam zijn op het gebed van deze plaats.”

(zie 1 Koningen 8 en 9, en 2 Kronieken 6 en 7, maar ook Nehemia 9:27 en 28 en Psalm 106:40-45)

Maar wat geldt voor het volk als geheel, geldt evengoed voor elke individuele gelovige. Prachtig zijn de verzekerende woorden van David in Psalm 145:

“De HEERE is rechtvaardig in al Zijn wegen, goedertieren in al Zijn werken. De HEERE is allen nabij die Hem aanroepen, allen die Hem in waarheid aanroepen. Hij vervult het verlangen van wie Hem vrezen, Hij hoort hun hulpgeroep en verlost hen.” (Ps 145:17-19)

God is dus een Hoorder van gebeden, en Hij verhoort hen die Hem aanroepen. Je geloof moet zo groot zijn, dat je ervan uitgaat dat God het je al gegeven heeft, zodra je Hem erom vroeg.

Wie wil gaan klagen en mokken over hoe moeilijk het allemaal is wat hij ‘moet meemaken’, en dat God het gebed niet verhoort, kan beter eerst nadenken over het doel en de inhoud van zijn leven en bij zichzelf de mogelijke redenen van het niet verhoord worden van de gebeden nagaan, om vervolgens de woorden van de zwaar beproefde apostel Paulus te overdenken en na te volgen:

“Verblijd u in de hoop. Wees geduldig in de verdrukking. Volhard in het gebed.” (Rom 12:12)

“... laat uw verlangens in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God.” (Flp 4:6)

‘Volhard’ wil zeggen: houd aan, houd niet op. David gebruikte regelmatig de termen smeken en smeekbeden in zijn psalmen, om zijn voortdurend roepen tot God om redding aan te geven:

“Tot U roep ik, HEERE, mijn rots. Houd U niet doof voor mij! Want houdt U Zich stil voor mij ... Hoor mijn luide smeekbeden, wanneer ik tot U roep, wanneer ik mijn handen ophef naar Uw binnenste heiligdom.” (Ps 28:1,2; zie ook Ps 142:2)

“O God, neem mijn gebed ter ore, verberg U niet voor mijn smeken, sla acht op mij en verhoor mij. (Ps 55:2,3; zie ook Ps 61:2, 86:6)

“HEERE, luister naar mijn gebed, neem mijn smeekbeden ter ore. Verhoor mij naar Uw trouw, naar Uw gerechtigheid. Sla acht op mijn smeken” (Ps 142:1,7)

De Heere Jezus vertelde eens een gelijkenis, “met het oog daarop dat men altijd moet bidden en niet de moed verliezen” (Luk 18:1), over een weduwe die onophoudelijk aanklopt bij de rechter, om hem

te vragen voor haar op te komen, ondanks dat hij – onrechtvaardig als hij is – weigert te doen wat zij vraagt. Pas nadat hij haar 'zat wordt', doet hij wat zij vraagt. Wat Hij daarmee wilde zeggen is: "Hoor, wat de onrechtvaardige rechter zegt. Zal God dan geen recht doen aan Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, ook wanneer Hij lang wacht om hen (te hulp te komen)? Ik zeg u dat Hij hun met spoed recht zal doen" (Luk 18:6-8).

Dit illustreert wat Hij in de Bergrede had gezegd: "En Ik zeg u: Bid, en u zal gegeven worden; zoek, en u zult vinden; klop, en er zal voor u opengedaan worden. Want ieder die bidt, die ontvangt; wie zoekt, die vindt; en wie klopt, voor hem zal (er) opengedaan worden" (Luk 11:9,10; ook Mat 7:7,8).

Daarom zegt Paulus: "Verblijd u in de hoop. Wees geduldig in de verdrukking. Volhard in het gebed" (Rom 12:12); en "Bid zonder ophouden" (1 Thes 5:17).

En Petrus schrijft: "de ogen van de Heere (rusten) op de rechtvaardigen, en Zijn oren (zijn gericht) op hun gebed [letterlijk: smekingen]" (1 Pet 3:12).

De gebeden zijn voor God en Christus geen 'hinderlijke onderbreking' van Hun werk. In menselijke termen gesproken 'verheugen zij Zich er op' dat mensen zich tot Hen richten, en hun leven in Hun hand geven. In Psalm 50 vraagt God zelfs: "Roep Mij aan in de dag van benauwdheid; Ik zal u eruit helpen en u zult Mij eren" (Ps 50:15). In Openbaring wordt de gebeden voorgesteld als een heerlijk ruikend offer:

"En toen Het [Lam] de boekrol genomen had, wierpen de vier dieren en de vierentwintig ouderlingen zich vóór het Lam neer. Zij hadden elk een citer en gouden schalen vol reukwerk. Dit zijn de gebeden van de heiligen." (Op 5:8)

"En er kwam een andere engel, die met een gouden wierookvat bij het altaar ging staan. Aan hem werd veel reukwerk gegeven, opdat hij dat (samen met) de gebeden van alle heiligen op het gouden altaar vóór de troon zou leggen. En de rook van het reukwerk steeg, (met) de gebeden van de heiligen, uit de hand van de engel op (tot) vóór God." (Op 8:3,4)

Dit is een weerklank uit Psalm 141: 1 en 2, waar David zegt: "HEERE, ik roep U aan, kom spoedig tot mij, neem mijn stem ter ore, wanneer ik tot U roep. Laat mijn gebed als reukwerk voor Uw aangezicht staan, laat mijn opgeheven handen (als) het avondoffer zijn".

De reden hiervan is dat God juist in onze gebeden ziet dat wij op Hem vertrouwen. Maar onze gebeden kunnen voor God alleen een lieflijke reuk zijn als wij ook door ons gehele leven bij Hem in een goede reuk staan – als ik dat even zo mag zeggen. Kijk naar de woorden van Paulus in zijn brief aan de Romeinen: "Ik vermaan u dan, broeders, met beroep op de barmhartigheden van God, dat u uw lichamen stelt tot een levend, heilig en God welgevallig offer" (12:1). En een offer brengen gaat niet zonder lijden.

Voorbeelden:

De Heere Jezus Christus

De Heere heeft gebeden in zijn moeiten, verdrukkingen en lijden: "In de dagen dat Hij (op aarde) was, heeft Hij met luid geroep en onder tranen gebeden en smeekbeden geofferd aan Hem Die Hem uit de dood kon verlossen. En Hij is uit de angst verhoord" (Heb 5:7).

Dit was Hem vooraf beloofd in Psalm 91:

"Omdat hij liefde voor Mij opgevat heeft, (zegt God), zal Ik hem bevrijden; Ik zal hem in een veilige vesting zetten, want hij kent Mijn Naam. Hij zal Mij aanroepen en Ik zal hem verhoren, in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn, Ik zal hem eruit helpen en hem verheerlijken. Ik zal hem met lengte van dagen verzadigen, Ik zal hem Mijn heil doen zien." (Ps 91:14-16)

Paulus

Paulus geloofde in de kracht van zijn gebeden en die van de gelovigen in de gemeenten die hij gesticht had. Regelmatig vroeg hij hen met en voor hem te bidden voor de mogelijkheid het evangelie te blijven bekendmaken (zie Efeziërs 6:18-20, Kolossenzen 4:3, 2 Thessalonicenzen 3:1). In de brief aan Filemon in Kolosse schrijft hij: "ik hoop door uw gebeden aan u geschonken te worden" (Fil 22). Hij gaat uit van hetzelfde als wat Johannes schrijft over verhoring van gebed: "En indien wij weten, dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, weten wij, dat wij de beden verkregen hebben, die wij van Hem hebben gebeden" (1 Joh 5:15 NBG'51).

David en andere psalmisten

In de Psalmen vinden we vaak de weerslag van ervaringen van de psalmisten. Na zijn verlossing uit de hand van Saul en anderen, schreef David over wat hij had gedaan in zijn nood en wat God daarop had gedaan: "In mijn nood riep ik de HEERE aan, ik riep tot mijn God; Hij hoorde mijn stem vanuit Zijn paleis, mijn hulpgeroep voor Zijn aangezicht kwam in Zijn oren"; "Hij redde mij van mijn sterke vijand en van wie mij haatten, omdat zij machtiger waren dan ik. Zij hadden mij bedreigd op de dag van mijn ondergang, maar de HEERE was mij tot steun" (Ps 18:7,18,19).

David putte troost, sterkte en moed als hij in nood was, want hij wist dat God naar hem luisterde en zijn gebeden verhoorde. Hij moest vaak lang geduld hebben, en moest soms behoed worden voor ondoordachte daden, maar hij bleef op God vertrouwen, zeggende – uit ervaring wetende dat God uiteindelijk verhoort, ook al was zijn hoop bijna vervlogen:

"Ga weg van mij, u allen die onrecht bedrijft, want de HEERE heeft mijn luide gewezen gehoord. De HEERE heeft mijn smeken gehoord, de HEERE zal mijn gebed aannemen." (Ps 6:9,10 – dus na twee maal de HEERE heeft gehoord, de zekerheid de HEERE zal aannemen)

"HEERE, neem mijn gebed ter ore, sla acht op mijn luide smeekbeden. In de dag van mijn benauwdheid roep ik U aan, want U verhoort mij." (Ps 86:6,7)

"Ik roep U aan, omdat U mij verhoort, o God." (Ps 17:6)

"Ik echter zei, in mijn haast: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen; maar toch hoorde U mijn luide smeekbeden toen ik tot U riep." (Ps 31:23)

"Ik heb de HEERE gezocht en Hij heeft mij geantwoord, en mij gered uit al wat ik vrees ... Deze ellendige riep en de HEERE hoorde; Hij verlostte hem uit al zijn benauwdheden. De engel van de HEERE legert zich rondom hen die Hem vrezen [zie 2 Koningen 6:15-17], en redt hen. Proef en zie dat de HEERE goed is; welzalig de man (die) tot Hem de toevlucht neemt." (Ps 34:5-9)

Hizkia

Toen koning Hizkia van Juda ernstig ziek werd en zou sterven, was hij zeer bedroefd. Niet alleen omdat hij niets meer zou leven, maar vooral omdat zijn verbondenheid met God zou eindigen. Dan zou hij God ook niet meer kunnen loven (Jesaja 38:18,19). Hizkia deed wat in zulke omstandigheden het best is: hij ging in gebed tot God, en vond verhoring:

"Daarop keerde Hizkia zijn gezicht om naar de muur en bad tot de HEERE en zei: Och HEERE, bedenk toch dat ik in trouw en met een volkomen hart voor Uw aangezicht gewandeld heb en gedaan heb wat goed is in Uw ogen. En Hizkia huilde erg. Toen kwam het woord van de HEERE tot Jesaja: Ga tegen Hizkia zeggen: Zo zegt de HEERE, de God van uw vader David: Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uw tranen gezien. Zie, Ik zal vijftien jaar aan uw (levens)dagen toevoegen ..." (Jes 38:2-5)

Jona

Toen de profeet Jona, na zijn ongehoorzaamheid aan Gods bevel, was opgeslokt door een grote vis, was dit zowel redding uit een zekere verdrinkingsnood als een nieuw doodsgevaar. Zijn enige mogelijkheid tot uitredding was Gods ingrijpen, en God verhoorde zijn gebed:

"Toen bad Jona tot de HEERE, zijn God, vanuit het binnenste van de vis. Hij zei: Ik riep uit mijn benauwdheid tot de HEERE en Hij antwoordde mij. Uit de schoot van het graf riep ik om hulp, U hoorde mijn stem."; "Toen mijn ziel in mij bezweek, dacht ik aan de HEERE; mijn gebed kwam tot U ... met dankzegging zal ik U offers brengen; wat ik beloofd heb, zal ik nakomen. Het heil is van de HEERE! Toen sprak de HEERE tot de vis, en hij spuwde Jona uit op het droge." (Jona 2:1,2,7-10)

D. Aanvaarden

Wie in gelovig gebed tot God is gegaan, kan zijn leven in vertrouwen in de handen van God geven. Hij geeft het onrecht en het lijden over aan God. Als hij het vanaf dat moment kan aanvaarden, zal hij het geloof waarvoor hij lijden moet niet opgeven.

In de tijd van de apostelen nam de vervolging van christenen, zowel van de kant van de Joden als van de Romeinen, steeds verder toe. Timotheüs had daar kennelijk moeite mee, en 'stak zijn hoofd liever niet te ver boven het maaiveld uit' (zie 2 Timotheüs 1:6-8). Paulus riep hem daarom op: "aanvaard het lijden" (2 Tim 4:5 NBG'51), of zoals de HSV meer letterlijk zegt: "Lijd verdrukkingen". Andere vertalingen geven: "leer te lijden" (LV), "wees gewillig om te lijden" (Prof Brouwer), "wees lijdzaam" (PC). Hoe het ook wordt weergegeven, het houdt in dat een volgeling van Christus zich erbij neerlegt dat een of andere vorm van lijden (van smaad en hoon en sociaal isolement, tot gevangenneming en marteling en dood) onlosmakelijk is verbonden met het openlijk geloof in Christus.

In het Hebreeuws van het Oude Testament wordt een woord gebruikt (*lāhkagh*), dat 'nemen' betekent, maar ook ontvangen, aanvaarden, aannemen kan betekenen – degene die iets ontvangt neemt het immers aan. God zegt door de profeet Zefanja: "u zult de vermaning aanvaarden" (Zef 3:7; zie in dit verband ook vers 2, en Jeremia 2:30, 5:3, 7:28); en Salomo zegt over het doel van zijn spreuken onder meer: "om vermaning die inzicht biedt, aan te nemen" (Spr 1:3). Maar evengoed als het gaat om het aannemen van woorden van wijsheid, gaat het ook om het aanvaarden van wat God in diezelfde wijsheid doet. Tucht, beproeving komt niet alleen in bestraffende woorden, maar ook in de ervaringen van gelovigen. Job zegt tegen zijn vrouw: "Zouden wij het goede wel van God ontvangen [aanvaarden] en zouden we het kwade niet ontvangen [aanvaarden]?" (Job 2:10).

Voorbeeld:

Gelovigen in de eerste eeuw

In de brief aan de Hebreeënen vinden we een voorbeeld van het aanvaarden van mogelijk het verbeurd-verklaren van bezittingen van christenen; maar wat hij daarover zegt is zonder meer van toepassing op andere vormen van onrecht en dus leed:

"Want u hebt ... beroving van uw eigendommen met blijdschap aanvaard, in de wetenschap dat u voor uzelf een beter en blijvend bezit in de hemelen hebt. Werp dan uw vrijmoedigheid niet weg, die een grote beloning met zich meebrengt. Want u hebt volharding nodig, opdat u, na het volbrengen van de wil van God, de (vervulling van) de belofte zult verkrijgen. Want: Nog een heel korte (tijd en) Hij Die komt, zal komen en niet uitblijven. Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven, en als (iemand) zich onttrekt [aan het geloof en daarmee de gevolgen daarvan], Mijn ziel heeft in hem geen behagen. Wij zijn echter geen (mensen) die zich onttrekken en (daardoor) naar het verderf (gaan), maar (mensen) die geloven, tot behoud van (hun) ziel." (Heb 10:34-39)

E. Bereid zijn

Aanvaarden is (vrijwel) passief: het accepteren zoals het is, hoewel aannemen wijst op enige activiteit. Bereid zijn te lijden of te sterven is echter actief. Het wijst op er rekening mee houden, voorbereid zijn, en vooral zich voorbereiden op, dat er tijden van moeiten, lijden en dood (kunnen) komen.

Toen Paulus op weg ging naar Jeruzalem, om de opbrengst van de collectes onder de gelovigen in de gemeenten in Griekenland ten behoeve van de arme gelovigen in Jeruzalem en Judea te brengen, wist hij dat hij gevaar liep daar gevangengenomen en gedood te worden. Er was zelfs al een 'moordcommando' op weg geweest naar Korinthe (Handelingen 20:3). In Caesarea aangekomen vertelde een profeet hem dat hij in Jeruzalem gevangengenomen zou worden en in handen vallen van de Romeinen. Om die reden smeekten zijn medereizigers en de gelovigen in Caesarea hem niet naar Jeruzalem te gaan. "Maar Paulus antwoordde: Wat doet u (nu) dat u huilt en mijn hart week maakt? Want ik ben bereid, niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven in Jeruzalem voor de Naam van de Heere Jezus" (Hand 21:13). Hij ging omdat hij een gelofte had gedaan dat hij de armen zou gedenken (Galaten 2:10), en vooral omdat de Here Jezus Christus hem gezegd had dat hij gevangengenomen zou worden – en dat kon alleen als hij naar Jeruzalem ging...

Vanuit gevangenschap en in het vooruitzicht van zijn doodvonnis, vraagt hij Timotheüs bereid te zijn ook te getuigen, ook al is er het gevaar gevangengenomen te worden en gemarteld en gedood:

"Schaam u dan niet voor het getuigenis van onze Heere, en ook niet voor mij, Zijn gevangene, maar lijd (met mij) verdrukking om het Evangelie, overeenkomstig de kracht van God." (2 Tim 1:8)

Het is echter één ding te zeggen bereid te zijn om Christus' wil te lijden, en een ander ding het te doen als het moment daar is. Dat ondervond Petrus. Hij zei tot Jezus: "Heere, met U ben ik bereid om zelfs de gevangenis en de dood in te gaan", maar nog diezelfde nacht ontkende hij, uit angst, driemaal dat hij Jezus kende, zoals Hij hem vooraf gezegd had: "Ik zeg u, Petrus, de haan zal vandaag beslist niet kraaien, voordat u driemaal geloochend zult hebben dat u Mij kent" (Luk 22:33,34).

Wat belangrijk was voor hem, en met hem alle gelovigen, was dat hij zich erop voorbereidde, vooral door gebed. Juist in verband met het gevaar van de ontkenning in Jezus te geloven op momenten van gevaar, zei Jezus tegen Petrus, Johannes en Jakobus: "Bid dat u niet in verzoeking komt" (Luk 22:46).

Dezelfde Petrus schreef later in zijn eerste brief, na wel bereid te zijn geweest voor zijn Heere te lijden:

"... als u ook zou moeten lijden vanwege de gerechtigheid, dan bent u zalig. En wees niet bevreesd zoals zij bevreesd zijn [zij die door verkeerde daden te vrezen hebben voor de overheid], laat u niet in verwarring brengen, maar heilig God, de Heere, in uw hart; en wees altijd bereid tot verantwoording aan ieder die u rekenschap vraagt van de hoop die in u is, met zachtmoedigheid en ontzag." (1 Pet 3:14,15)

F. Verdragen

Verdragen is bestand zijn tegen iets, het uit weten te houden, verduren, doorstaan – ook iets ergs als lijden door vervolging.

Voor een volgeling van Christus is dit alleen mogelijk door het geloof, het vast vertrouwen op God, de overtuiging dat Hij zal doen wat Hij heeft beloofd, en dus de hoop die het evangelie biedt. Wat er ook gebeurt, de uitkomst is zeker: God zal, nu of in de toekomst, Zijn kinderen verlossen uit alle lijden en de dood. En bovendien is er de belofte:

“God is getrouw: Hij zal niet toelaten dat u verzocht [beproefd] wordt boven wat u aankunt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven om (die) te kunnen doorstaan.” (1 Kor 10:13)

Voorbeelden:

Paulus

In het bekende hoofdstuk 13 van zijn eerste brief aan de Korintiërs, legt Paulus uit dat de liefde de drijfveer is van alles. God is liefde en Hij verwacht van Zijn kinderen dat zij hun leven daardoor laten leiden. De liefde voor God en de naaste, zegt hij, zij bedekt, gelooft, hoopt en verdraagt alle dingen (vers 7). Daarom kan hij zelf alles verdragen, doorstaan, ook vervolging (9:12, 4:12); temeer als hij denkt aan wat het heilrijk gevolg is van zijn moeiten en inspanningen:

“Daarvoor [het evangelie van de opstanding van Jezus Christus] lijd ik verdrukkingen en draag zelfs boeien als een misdadiger. Maar het Woord van God is niet gebonden. Daarom verdraag ik alles ter wille van de uitverkorenen, opdat ook zij de zaligheid in Christus Jezus zouden verkrijgen, met eeuwige heerlijkheid.” (2 Tim 2:9,10)

Nadat hij in hoofdstuk 11 heeft herinnerd aan wat mensen zoal hebben gedaan vanuit hun geloof, geeft de schrijver van de brief aan de Hebreëen de reden van zijn opsomming – en dus de les – hiervan aan in het volgende hoofdstuk:

“Welnu dan, laten ook wij, nu wij door zo’n menigte van getuigen omringd worden, afleggen alle last en de zonde, die ons (zo) gemakkelijk verstrikt. En laten wij met volharding de wedloop lopen die voor ons ligt, terwijl wij het oog gericht houden op Jezus, de Leidsman en Voleinder van het geloof. Hij heeft om de vreugde die Hem in het vooruitzicht was gesteld, het kruis verdragen en de schande veracht en zit nu aan de rechter(hand) van de troon van God. Want let (toch) scherp op Hem Die zo’n tegenspraak van de zondaars tegen Zich heeft verdragen, opdat u niet verzwakt en bezwijkt in uw zielen.” (Heb 12:1-3)

Job

In het boek Job zien we een man die door God wordt gezegend vanwege zijn rechtvaardige levenswandel. Jaloerse mensen stellen zijn rechtvaardigheid echter ter discussie, en zeggen dat hij zijn bezit verkregen heeft door onrechtvaardigheid, en dat God hem dus onterecht zegent. Hiermee is in feite Gods rechtvaardigheid in het geding. Om in één keer zowel Zijn eigen rechtvaardigheid als die van Job te tonen, neemt God al Zijn zegeningen van Job weg: zijn gezondheid, familie, bezit en ‘sociaal leven’. De proef op de som is: zal Job dan ook dan God blijven dienen? Jobs reactie op de sarcastische opmerkingen van zijn vrouw is: “Zouden wij het goede wel van God ontvangen en zouden we het kwade niet ontvangen?” (Job 2:10 – “Zouden wij het goede van God aannemen en het kwade niet?” NBG’51). In de grondtekst staat hier eigenlijk iets als: “Als we uitkeken naar het goede van de HEERE, zouden we het kwade dan niet verdragen?”, wat de houding van Job veel duidelijker maakt.

G. Lijdzzaam, gelaten zijn

In het verlengde van aanvaarden en verdragen ligt lijdzaamheid of gelatenheid

Jakobus schrijft: "Zucht niet tegen elkaar ... neem tot een voorbeeld van het lijden en van het geduld de profeten ..." (Jak 5:10 HSV), of, zoals de NBG⁵¹ weergeeft: "Zucht niet tegen elkaar ... neem tot een voorbeeld van gelatenheid en geduld de profeten ...".

Dit houdt in dat een volgeling van Christus het lijden neemt zoals het is, en zich er niet op de een of andere manier tegen verzet – en zeker geen 'tegenmaatregelen' neemt.

Het is niet de bedoeling lijden door verdrukking en vervolging als onrechtvaardig te beschouwen, en daarom bestreden moet worden; of dat nu door geweld is, of door hen die verdrukken en vervolgen aan te klagen. Ook al is het onrecht wat mensen Gods kinderen aandoen, God Zelf zal hen rekenschap vragen voor het kwaad dat zij gedaan hebben. Daarom zegt Petrus, wijzend op het voorbeeld van Christus:

"Want dat is genade, als iemand om het geweten voor God dingen verdraagt die hem pijn doen, en (daarbij) ten onrechte lijdt ... als u (het) geduldig verdraagt wanneer u goeddoet en (daarvoor) lijdt, is dat genade bij God. Want hiertoe bent u geroepen, omdat ook Christus voor ons geleden heeft; Hij laat ons (zo) een voorbeeld na, opdat u Zijn voetsporen zou navolgen; Hij, Die geen zonde gedaan heeft en in Wiens mond geen bedrog gevonden is; Die, toen Hij uitgescholden werd, niet terugschold, en toen Hij leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Hem Die rechtvaardig oordeelt." (1 Pet 2:19-23)

Petrus wist dit uit eigen ervaring, want toen hij Jezus bij diens gevangenneming wilde verdedigen, nam hij een zwaard en sloeg daarmee een dienaar van de hogepriester een oor af. "Toen zei Jezus tegen hem: Doe uw zwaard terug op zijn plaats, want allen die naar het zwaard grijpen, zullen door het zwaard omkomen" (Mat 26:52).

Wat hij en andere gelovigen moeten leren, is dat God alle dingen ziet die mensen Zijn kinderen aandoen. Zij kunnen aan Hem overlaten wat Hij zal doen. Petrus schrijft later: "Want dat is genade, als iemand om het geweten voor God dingen verdraagt die hem pijn doen, en (daarbij) ten onrechte lijdt" (1 Pet 2:19).

Gelovigen kunnen aan God overlaten wat Hij zal doen. Daarom schrijft Paulus:

"Wreek uzelf niet, geliefden, maar laat ruimte voor de toorn, want er staat geschreven: Mij (komt) de wraak (toe), Ik zal het vergelden, zegt de Heere." (Rom 12:19)

"Het is immers rechtvaardig van God verdrukking te vergelden aan hen die u verdrukken, en aan u die verdrukt wordt, samen met ons verlichting te geven bij de openbaring van de Heere Jezus vanuit de hemel met de engelen van Zijn kracht ..." (2 Thes 1:6,7 – let op dat hij schrijft bij de wederkomst en niet onmiddellijk)

De principiële vraag van Paulus is: "Waarom lijdt u niet liever onrecht?" (1 Kor 6:7). Hij deed dit weliswaar in verband met het onderling aanspannen van rechtszaken door gelovigen, maar is algemeen van toepassing, zoals blijkt uit zijn andere uitspraak in de brief aan de Kolossenzen: "Wie onrecht doet, zal het onrecht dat hij gedaan heeft, terugkrijgen; en er is geen aanzien van de persoon." (3:25)

Wat hij wil zeggen is dat God het onrecht vergeldt aan wie het doet. In het Oude Testament is dit het 'wreken' door, de 'wraak' van God. We zijn hier dus weer bij het overgeven in de hand van God. Jezus gaat zelfs zover dat Hij zegt:

“Maar Ik zeg tegen u die (dit) hoort: ... Zegen hen die u vervloeken, en bid voor hen die u belasteren. Bied hem die u op de (ene) wang slaat, ook de andere. Verhinder hem die het bovenkleed van u afpakt, niet ook (uw) onderkleed (te nemen). Maar geef aan ieder die (iets) van u vraagt, en eis niet terug van hem die neemt wat van u is.” (Luk 6:27-29)

Hiermee bedoelde Hij niet te zeggen dat de gelovige alles moet doen om zoveel mogelijk te lijden, maar aan zijn vijanden moet laten zien dat wat zij hem aandoen hem als het ware niet deert.

Betekent lijdzaamheid dat je helemaal niets kunt of mag doen, en alles maar over je heen moet laten komen? Het antwoord op die vraag hangt af van de omstandigheden. Niet in de zin van dat de gelovige die te lijden heeft door anderen zich in bepaalde gevallen met geweld mag verzetten als hij de mogelijkheden ziet en de middelen daarvoor heeft.

Of een bepaalde vorm van ‘verzet’ toegestaan is, of zelfs noodzakelijk is, hangt af van zwaarwegende belangen, als, bijvoorbeeld: Is wat gevraagd wordt in strijd met Gods wetten? Welke plaats heeft de verdrukte in Gods werk?

Een voorbeeld daarvan vinden we bij de ouders van Mozes. De Farao van Egypte had bevolen dat alle jongetjes die geboren werden bij de Israëlieten in de Nijl verdrongen moesten worden. Dit is moord, en het doden van mensen is volgens de voor alle mensen geldende wet van God verboden. De ouders van Mozes riepen het volk niet op daarom in opstand te komen tegen de Egyptenaren. Zij stonden degenen die langskwamen om baby's te zoeken ook niet op te wachten om hen 'ervan langs te geven'. Neen, zij deden in feite wat de Farao had gezegd: ze wierpen Mozes in het water, maar zo dat hij niet verdrong: ze deden hem in een mandje dat bleef drijven, in de hoop dat hij gevonden zou worden door een badende Egyptische vrouw die medelijden met hem zou krijgen. Ze deden dat in geloof (waarschijnlijk zagen zij iets in hem, dat hen deed hopen dat hij de Israëlieten uit hun dwangarbeid zou verlossen – zie Exodus 2:2), en dat geloof heeft God beantwoord.

Een ander voorbeeld is dat van Paulus. Hij zat gevangen in Jeruzalem, en wist dat, als de Joden hun zin kregen, hij gedood zou worden. Maar hij wist ook dat Christus wilde dat hij naar Rome zou gaan, om tot aan het hof van de keizer te getuigen van Gods heilswerk in Hem. Hij had kunnen denken: als de Heere dat wil, zal hij er wel voor zorgen dat ik niet gedood word. Dan zou hij misschien wel net als Petrus door een engel bevrijd worden (zie Handelingen 12:6-10). Maar hij kon ook letten op mogelijkheden die de Heere zou scheppen, en die hij moest herkennen en gebruiken. Op een gegeven moment komt zijn neef bij hem, en vertelt hem van een moordaanslag die een veertigtal Joden in het geheim op hem voorbereiden. Paulus begrijpt meteen dat de Heere hem dit laat weten, en dat hij daar iets mee moet doen. Hij vraagt dan niet 'onmiddellijk tot de Romeinse overste toegelaten te worden om te vertellen wat hij te weten is gekomen' – dat zou informatie uit de tweede of zelfs derde hand zijn – maar hij vraagt een in de buurt staande hoofdman of die zijn neef naar de overste wil brengen om zijn verhaal te doen. Het resultaat daarvan is dat Paulus in veiligheid wordt gebracht in de burcht van Herodes in Caesarea, en zo enerzijds ontkomt aan de Joden, en anderzijds in staat gesteld wordt naar Rome te gaan (door een beroep te doen op de keizer).

Dit wil niet zeggen dat Paulus niet bereid was te sterven en alles deed om daar onderuit te komen. Paulus zegt, als hij op weg is naar Jeruzalem: “ik ben bereid, niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven in Jeruzalem voor de Naam van de Heere Jezus” (Hand 21:13). Hij zag in Jeruzalem echter in dat hij niet op dat moment mocht sterven. Ook Jezus ontkwam diverse keren uit de handen van de Joden die Hem wilden stenigen; want Hij mocht niet op die manier worden gedood, en evenmin op die plaats en op dat moment.

Voorbeelden:

De Heere Jezus Christus

In Jesaja staan enkele 'Knechtprophetieën', die in het Nieuwe Testament worden toegepast op Christus. In één daarvan wordt Hij voorgesteld als iemand die zich zonder protest laat mishandelen, als een lam dat zich lijdzaam naar de slachtbank laat brengen:

"De Heere HEERE heeft Mij het oor geopend, en Zelf ben Ik niet ongehoorzaam, Ik wijk niet terug. Ik geef Mijn rug aan hen die (Mij) slaan, Mijn wangen aan hen die (Mij) de baard uitplukken. Mijn gezicht verberg Ik niet voor smaad en speeksel." (Jes 50:5,6)

"Hij werd mishandeld, maar hij liet zich verdrücken en deed zijn mond niet open; als een lam dat ter slachting geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij zijn mond niet open." (Jes 53:7 NBG'51)"

Dit past geheel bij Jezus' verdere optreden: "Hij zal niet schreeuwen, Hij zal (Zijn stem) niet verheffen, Hij zal Zijn stem op straat niet laten horen." (Jes 42:2)

David?

Wie de dichter van Psalm 119 is, is niet bekend, maar het zou – gezien de inhoud en stijl – David geweest kunnen zijn. Hij heeft veel te zeggen over onterechte verdrücking door zijn tegenstanders. Hij wil daar geen aandacht aan geven, maar zich richten op Gods woord, om dat te overdenken en van daaruit zelfonderzoek te doen, en de vijandigheid tegen hem aan God overlaten. Zo denkend ziet hij het nut van de beproeving:

"Voordat ik verdrückt werd, dwaalde ik, maar nu neem ik Uw woord in acht. U bent goed en U doet goed, leer mij Uw verordeningen. Hoogmoedigen hebben mij met leugens besmeurd, (maar) ik neem Uw bevelen met heel mijn hart in acht. Hun hart is zo ongevoelig als vet, (maar) ik verblijd mij (in) Uw wet. Het is goed voor mij dat ik verdrückt ben geweest, opdat ik Uw verordeningen zou leren." "Wie U vrezen, zien mij en verblijden zich, omdat ik op Uw woord gehoopt heb. Ik weet, HEERE, dat Uw oordelen rechtvaardig zijn en (dat) U mij (in Uw) trouw verdrückt hebt." "Laten de hoogmoedigen beschaamd worden, die mij neerdrukten met leugen, (maar) ik overdenk Uw bevelen." (Ps 119:67-71, 74,75,78)

H. Geduldig zijn

Lijden in beproeving is een belangrijke 'les' in geduld. Wanneer de dingen moeilijk zijn, lijkt de tijd lang te duren. Er komt geen eind aan elke minuut. Juist dan komt het erop aan het geduld te bewaren en alles in handen van de Heere te geven. Jakobus schrijft hierover:

"Wees daarom geduldig, broeders, tot de komst van de Heere. Zie, de landbouwer verwacht de kostbare vrucht van het land, en heeft daarbij geduld, totdat het de vroege en late regen zal hebben ontvangen. U moet ook geduldig zijn en uw hart versterken, want de komst van de Heere is nabij. Zucht niet tegen elkaar, broeders, opdat u niet veroordeeld wordt. Zie, de Rechter staat voor de deur. Mijn broeders, neem tot een voorbeeld van het lijden en van het geduld de profeten, die in de Naam van de Heere gesproken hebben [of, zoals de NBG'51 weergeeft: "Zucht niet tegen elkaar ... neem tot een voorbeeld van gelatenheid en geduld de profeten ..."] ... Zie, wij prijzen hen gelukkig die volharden. U hebt gehoord van de volharding van Job, en u hebt de uitkomst van de Heere gezien, dat de Heere vol ontferming is en barmhartig." (Jak 5:7-11)

Wie het lijden heeft aanvaard, kan ook geduld opbrengen als dat lijden lang duurt. De gelovige weet dat hij deel uitmaakt van een groter geheel: de gehele mensheid, de gemeente van Christus, Gods heilswerk ten behoeve van alle mensen, enzovoort. En daarmee ook dat God niet alle wensen van al Gods kinderen meteen en tegelijkertijd zal verhoren. Het moet passen in Zijn heilswerk; zowel in het grote geheel van Zijn universele reddingswerk om zoveel mogelijk mensen te behouden, als in het werk aan het individu om hem of haar te laten groeien naar volmaaktheid.

Dat kan veel vragen van een gelovige, maar Paulus, die zelf veel had geleden in verdrukking, kon zijn oproep in Romeinen 12:12 "Wees ... geduldig in de verdrukking" plaatsen tussen "verblijd u in de hoop" en "volhard in het gebed", zoals ook wij in deze studie doen (zie C en M).

Voorbeelden:

Iemand zal niet gauw van zichzelf zeggen dat hij geduldig is. Het enige getuigenis van geduld is dat van Job, dat hiervoor al is vermeld in de passage Jakobus 5:7-11.

I. Moedig zijn

In moeilijke, bedreigende, omstandigheden is ook moed nodig. Moed is de bereidheid de confrontatie met lichamelijke pijn, tegenslag en levensbedreiging, onzekerheid, angst en intimidatie aan te gaan en te doorstaan (definitie op Wikipedia). Vroeger werd het woord dapperheid gebruikt. We putten moed uit hoop of verwachting, en dat is waar het hier om gaat. De gelovige kan moed putten uit de hoop die hij heeft op God, uit wat hij verwacht dat God zal doen. Een voorbeeld van iemand die in dezelfde omstandigheden met goed gevolg is voorgegaan, kan daarbij helpen.

Op de avond voor zijn gevangenneming en uiteindelijke kruisdood, werd Jezus dodelijk beangst voor wat met Hem zou gebeuren. Maar Hij ging 'onverschrokken' zijn tegenstanders tegemoet, omdat hij daaroverheen kon kijken, in vertrouwen dat God bezig was Zijn heilsplan in Hem uit te voeren, en de beloofde heerlijkheid Hem en zijn volgelingen geschonken zou worden. Daarom kon hij vooraf, toen Hij nog met zijn leerlingen het Pascha vierde in de bovenzaal, zeggen:

"Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat u in Mij vrede zult hebben. In de wereld zult u verdrukking hebben, maar heb goede moed: Ik heb de wereld overwonnen." (Joh 16:33)

Dezelfde woorden "heb goede moed" sprak Christus ook tot Paulus, toen hij gevangengenomen was en hij zijn leven niet zeker was:

"En de volgende nacht [na zijn verhoor in de Joodse Raad] stond de Heere bij hem en zei: Heb goede moed, Paulus, want zoals u in Jeruzalem van Mijn (zaak) getuigd hebt, zo moet u ook in Rome getuigen." (Hand 23:11)

In de brief aan de Efeziërs vraagt Paulus zijn broeders en zusters in het geloof vrijmoedig te zijn in hun getuigenis van de Waarheid, en niet bang te zijn voor dezelfde verdrukkingen als hij nu ondergaat: "Daarom vraag ik u dat u de moed niet verliest" (Efez 3:10-13).

Voorbeelden:

Paulus

Toen Paulus na vele lotgevallen bijna in Rome was, kwamen gelovige broeders hem tegemoet; en "toen Paulus hen zag, dankte hij God en vatte hij moed" (Hand 28:15).

Hij had al veel verdrukkingen geleden, maar om letterlijk 'in het hol van de leeuw' te zijn, van de wrede Romeinse keizer, was van een andere orde. Hier was echt moed nodig om te getuigen van Christus. In zijn brief aan de gelovigen in Korinte had hij geschreven over de hoop die hem staande hield:

"Daarom verliezen wij de moed niet; integendeel, ook al vergaat onze uiterlijke mens, toch wordt de innerlijke (mens) van dag tot dag vernieuwd. Want onze lichte verdrukking, die van korte duur is, brengt in ons een allesovertreffend eeuwig gewicht van heerlijkheid teweeg. Wij houden onze ogen immers niet gericht op de dingen die men ziet, maar op de dingen die men niet ziet; want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig." (2 Kor 4:16-18)

Vanuit die ervaring kan hij de gelovigen schrijven: "Verblijd u altijd in de Heere" (Flp 4:4)

Ezra

Als de priester Ezra, onder bescherming en met gunsten en goederen van de koning van Perzië, met alle Israëlieten die dat wensen, naar Jeruzalem mag gaan om de eredienst in de tempel te hervatten, ziet hij hierin de hand van de HEERE:

"Geloofd zij de HEERE, de God van onze vaders, Die het zo in het hart van de koning heeft gegeven om het huis van de HEERE dat in Jeruzalem (staat), aanzien te geven. Hij heeft mij goedertierenheid

bewezen bij de koning, zijn raadgevers en alle machtige vorsten van de koning. Ik vatte moed omdat de hand van de HEERE, mijn God, over mij was en ik riep uit Israël (familie)hoofden bijeen om met mij (mee) te trekken.” (Ezra 7:27,28)

Die moed had hij nodig, want het werd geen 'snoepreisje', maar eerder een gevaarlijke onderneming! In de eerste plaats had hij begeleiding door Perzische militairen afgewezen, en miste hij dus de bescherming tegen rovers en benden die de randgebieden van het Rijk onveilig maakten (zij hadden veel kostbaarheden bij zich). In de tweede plaats weten we uit het boek Nehemia, dat de bewoners van het land van Israël (die daar onder andere door de koning van Assur waren gebracht), het niet eens waren met de komst van de Israëlieten. In de derde plaats wist hij dat de zogenaamde wetten van Meden en Perzen niet zo vaststaand waren als men deed voorkomen; het was altijd mogelijk dat iemand met macht (geld – zie Haman in het boek Esther) een wet liet uitvaardigen die een eerdere wet teniet deed (en niet alle 'raadgevers en machtige vorsten' van Perzië zullen het eens zijn geweest met de beslissing van de koning – en bovendien: hoeveel macht had hij en hoe lang?), en dan waren Ezra en de anderen aan hun lot overgelaten. Maar Ezra ging in geloof dat de HEERE met hen zou zijn, omdat zij gingen om de dienst tot eer van Zijn Naam in Zijn huis in Jeruzalem te hervatten.

J. Volharden, standhouden, vasthouden

De tijd van het Nieuwe Testament viel samen met die van het Romeinse Rijk. Het Romeinse leger was overal zichtbaar aanwezig en bekend vanwege zijn moed en onverzettelijkheid in de strijd. Daarom gebruikt Paulus soms beelden uit het 'militair bedrijf', om te laten zien wat er nodig is om stand te kunnen houden in de 'geloofsstrijd' – de strijd tegen de zonde, de menselijke begeerten, de verleidingen, de aanvechtingen, de aanvallen op het geloof door anderen, enzovoort.

Bekend is hoofdstuk 6 van de brief aan de Efeziërs, maar ook in de eerste brief aan de Thessalonicenzen, waarin hij allerlei uitrustingsstukken van soldaten gebruikt als symbolen, om te laten zien wat er nodig is om stand te kunnen houden in het geloof:

"Verder, mijn broeders, word gesterkt in de Heere en in de sterkte van Zijn macht. Bekleed u met de hele wapenrusting van God ... Neem daarom de hele wapenrusting van God aan, opdat u weerstand kunt bieden op de dag van het kwaad, en na alles gedaan te hebben, stand kunt houden. Houd dan stand, uw middel omgord met de waarheid, en bekleed met het borstharnas van de gerechtigheid, en de voeten geschoeid met bereidheid van het Evangelie van de vrede. Neem bovenal het schild van het geloof op, waarmee u alle vurige pijlen van de boze [de slechte] zult kunnen uitblussen. En neem de helm van de zaligheid en het zwaard van de Geest, dat is Gods Woord, terwijl u bij elke gelegenheid met alle gebed en smeking bidt in de Geest en daarin waakzaam bent met alle volharding en smeking voor alle heiligen." (Efez 6:10-18)

"... laten wij, die van de dag zijn, nuchter zijn, bekleed met het borstharnas van geloof en liefde, en met de hoop op de zaligheid (als) helm." (1 Thes 5:8)

Het was ook een tijd waarin veel wedstrijden werden gehouden. In elke zichzelf respecterende stad was wel een arena, waar de mensen vermaakt werden met allerlei vormen van sport en strijd. Ook hieruit gebruikt Paulus beelden, om te laten zien wat de atleten en vechters ervoor over hadden om te winnen. Zo schrijft hij Timoteüs, als hij zijn dood ziet naderen: "Ik heb de goede strijd gestreden. Ik heb de loop tot een einde gebracht. Ik heb het geloof behouden. Verder is voor mij weggelegd de krans van de rechtvaardigheid die de Heere, de rechtvaardige Rechter, mij op die dag geven zal. En niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning hebben liefgehad." (2 Tim 4:7,8)

In zijn eerste brief aan hem had hij Timoteüs al aangespoord hem te volgen in diezelfde strijd: "Jaag gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding (en) zachtmoedigheid na. Strijd de goede strijd van het geloof. Grijp naar het eeuwige leven, waartoe u ook geroepen bent en de goede belijdenis afgelegd hebt voor vele getuigen." (1 Tim 6:11,12)

De schrijver van de brief aan de Hebreëën, die tot de 'kring van Paulus' behoorde schrijft op vergelijkbare wijze: "... laten wij met volharding de wedloop lopen die voor ons ligt, terwijl wij het oog gericht houden op Jezus, de Leidsman en Voleinder van het geloof. Hij heeft om de vreugde die Hem in het vooruitzicht was gesteld, het kruis verdragen en de schande veracht en zit nu aan de rechter(hand) van de troon van God" (Heb 12:1,2).

Allen schrijven zij dus met het beeld van iemand die er alles voor over heeft om de heerlijkheid van God te 'winnen', zoals de veldheer, de atleet, of de vechter die er de lauwerkrans voor op het hoofd gelegd kan worden.

Toen Jezus waarschuwde voor vervolging, gaf Hij daarbij de hoop: "wie volharden zal tot het einde, die zal zalig [behouden, NBG'51] worden" (Mat 10:22, 24:13, Mar 13:13; zie ook Luk 21:19 "zult u uw leven verkrijgen"; 2 Tim 2:12 "met Hem regeren"; Op 1:9; 2:2,3,19; 14:12). Gezien dit belofde 'eindresultaat' was Paulus dankbaar dat hij kon denken aan "het werk van ... geloof, de inspanning van (hun) liefde en de volharding van (hun) hoop op onze Heere Jezus Christus..." van de gelovigen in

Thessalonika (1 Thes 1: 3). In alle gemeenten die een steuntje in de rug nodig hadden, kon hij wijzen op hun voorbeeld: "uw volharding en geloof in al uw vervolgingen en in de verdrukkingen die u verdraagt: een teken van Gods rechtvaardig oordeel dat u het Koninkrijk van God waardig geacht wordt, waarvoor u ook lijdt" (2 Thes 1:4,5). Bij hen zag hij wat hij schrijft in de brief aan de Romeinen: "wij weten dat de verdrukking volharding teweegbrengt, en de volharding ondervinding en de ondervinding hoop" (Rom 5:3,4; zie ook Jak 1:2-4).

Het eeuwig leven is geen vanzelfsprekendheid, vooral in verband met de belangrijke taak die de volgelingen van Christus in zijn Koninkrijk zullen vervullen. Net als Christus zullen zij eerst moeten laten zien wat het dienen van God inhoudt, door te zeggen en te doen: "Hier ben ik ... om Uw wil, o God, te doen (Heb 10:7 NBG'51); en zich herinneren dat de schrijver van de Hebreeënbrief zijn lezers aanspoorde: "... u hebt volharding nodig, opdat u, na het volbrengen van de wil van God, de (vervulling van) de belofte zult verkrijgen" (vs. 36 HSV). Ook hier geldt dat de weg naar de heerlijkheid gaat via lijden.

Salomo gaf in zijn van God gegeven wijsheid aan wat er behalve geloof nodig is om te kunnen volharderen in, bijvoorbeeld, (ernstige) ziekte. Dan heeft het geen zin 'neerslachtig te worden' – tegenwoordig zouden we zeggen 'depressief', maar juist geestkracht te tonen, sterk te zijn (in het geloof) om de ziekte te overwinnen: "Iemands geest(kracht) zal (hem in) zijn ziekte steunen, maar een neerslachtige geest, wie kan die opbeuren?", zei Salomo in een van zijn wijze spreuken (Spr 18:14).

Voorbeelden:

Job

Job is een duidelijk voorbeeld van de volharding waar de schrijver van de Hebreeënbrief op doelde. Toen God hem zwaar op de proef stelde, maar Job God niet 'vaarwelzei' – zoals zijn vrouw hem cynisch opriep – stelde God vast: "er is niemand op de aarde zoals hij, een vroom en oprecht man, hij is godvrezend en keert zich af van het kwaad. Hij houdt nog steeds vast aan [NBG 51: volhardt hij in] zijn vroomheid" (Job 2:3). Mede daarom heeft God hem gerechtvaardigd – vrijgesproken van zijn soms overmoedige woorden.

Daniël

Ook Daniël is een voorbeeld van volhardend geloof in het dienen van God, ondanks dat dit hem zijn leven kon kosten. Toen zijn tegenstanders aan het hof van de Medische koning Darius hem op een slinkse manier tot de dood hadden weten te veroordelen, liet Daniël zich in de leeuwenkuil werpen. De koning zei bij de uitvoering van het vonnis: "Daniël: Uw God, Die u voortdurend vereert – Hij zal u verlossen". Kennelijk hoopte hij dit van ganser harte, want hij vastte de gehele nacht en snelde 's ochtends vroeg naar de leeuwenkuil en riep al van een afstand: "Daniël, dienaar van de levende God, heeft uw God, Die u voortdurend vereert, u van de leeuwen kunnen verlossen?" Tot zijn opluchting en vreugde hoorde hij het antwoord uit de mond van de levende Daniël: "Mijn God heeft Zijn engel gezonden en Hij heeft de muil van de leeuwen toegesloten. Ze hebben mij geen letsel toegebracht, omdat ik voor Hem onschuldig ben bevonden. Ook tegen u, o koning, heb ik geen misdaad begaan. Toen werd de koning zeer verheugd daarover, en hij beval Daniël uit de kuil te trekken. Toen Daniël uit de kuil was getrokken, werd er geen enkel letsel bij hem aangetroffen, omdat hij op zijn God had vertrouwd" (Daniël 6:13-24).

Daniël zou het onderwerp kunnen zijn van wat Psalmen 112 zegt: "Welzalig de man die de HEERE vreest, die grote vreugde vindt in Zijn geboden. Hij zal voor geen kwaad gerucht vrezen, zijn hart is standvastig, hij vertrouwt op de HEERE. Zijn hart wordt ondersteund, hij zal niet bevreesd zijn, totdat hij (de val van) zijn tegenstanders ziet. De goddeloze zal het zien en toornig worden, knarsetandend zal hij wegteren. Wat de goddelozen verlangen, zal vergaan" (Ps 112: 1,7,8,10).

K. Bedenk dat u sterfelijk bent

Het moeilijkst te aanvaarden voor de mens is zijn sterfelijkheid. Toch is zijn overlijden onontkoombaar – vandaag, morgen, volgende week, volgende maand, volgend jaar, over tien jaar, over... De natuurlijke mens is stof – door de wetenschap daarom terecht 'gereduceerd' tot een zak water met wat mineralen en metalen – en vroeg of laat komt het moment dat u afscheid moet nemen van dit leven, van familie, vrienden en bekenden, om terug te keren tot het stof waarvan u gemaakt bent. Ieder mens, goed of slecht, is "een ademtucht" (Ps 39:12 NBG'51), en gaat uiteindelijk diezelfde weg.

In zekere zin maakt het voor wie oprecht gelooft niet uit wanneer hij sterft; want voor wie zich bewust heeft laten dopen door onderdompeling in water, is al op symbolische wijze een eind gekomen aan het 'aardse' leven en is het 'hemelse', 'geestelijke' leven begonnen. Wie dan in verbondenheid met God en Christus leeft, is altijd bereid voor Zijn Rechter te verschijnen en door Hem verlost te worden van het natuurlijke lichaam, waarin de zondige neigingen wonen en dat door allerlei oorzaken lijdt.

Het is echter sterk afhankelijk van hoe iemand tegen zijn overlijden aankijkt. De een geniet volop van het leven, en wil dat graag nog wel even volhouden. De ander heeft veel te lijden, en voor hem voelt de dood als een verlossing.

Ieder mens zal een lang en gelukkig (moeiteloos) leven wensen, en een rustige dood – 'zomaar weg' in bed of de stoel. Maar de meeste mensen is dat niet gegeven. Maakt het in dat opzicht dan wat uit wanneer en hoe u (ervan uitgaand dat u een volgeling van Christus bent) sterft? Bijvoorbeeld nu door vervolging, of straks door een ernstige zich voortslepende ziekte? U kunt natuurlijk zeggen: 'ja, maar dan heb ik tot die tijd toch veel kunnen doen'. Maar stel u eens eerlijk de vraag: 'wat heb ik dan gedaan?' Mijn leven in dienst van Christus gesteld, of vooral genoten van de aantrekkelijkheden van deze wereld? Het is belangrijk hierover na te denken, want u zult straks – met de u gegeven kennis van de waarheid – door Christus beoordeeld worden op wat u hebt gezegd en wat u hebt gedaan met uw leven.

Als we kijken naar hoe mensen in het Oude Testament aankeken tegen de dood, zien we een ontwikkeling. Als de schrijver van de Hebreënbrief wijst op de vraag van God aan Abraham diens zoon Izak te offeren spreekt hij van een 'overweging' (NBG'51), een 'overlegging bij zichzelf' (HSV), dat een leven na de dood (door de opstanding) noodzakelijk is, wil Gods belofte over een groot volk dat uit Izak zal ontstaan in vervulling gaan (Hebreeën 11:18). Jesaja echter spreekt over zijn zekerheid van de opstanding van Gods kinderen, ook hij zelf: "Uw doden zullen leven – (ook) mijn dood lichaam – zij zullen opstaan. Ontwaak en juich, u die woont in het stof" (Jes 26:19).

Toch kan de ervaring van de naderende dood anders zijn. De gelovige koningen David en Hizkia zagen in hun dood geen voordeel voor God en henzelf, omdat de dood (hoe wenselijk misschien in de omstandigheden van hun ernstige ziekte) een eind maakte aan hun verbondenheid met God, en het hen onmogelijk zou maken Gods waarheid en lof te verkondigen.

David zei: "HEERE, mijn God, ik heb tot U geroepen en U hebt mij genezen. HEERE, U hebt mijn ziel uit het graf opgehaald; U hebt mij in het leven behouden, zodat ik in de kuil niet ben neergedaald. Tot U, HEERE, riep ik; ik smeekte de Heere: Wat voor winst is er in mijn bloed, in mijn neerdalen in het graf? Zal het stof U loven? Zal dat Uw trouw verkondigen? Luister, HEERE, en wees mij genadig; HEERE, wees mijn Helper. U hebt voor mij mijn rouwklacht veranderd in een reidans, U hebt mijn rouwgewaad losgemaakt en mij met blijdschap omgord. Daarom zal (mijn) eer voor U psalmen zingen en niet zwijgen. HEERE, mijn God, voor eeuwig zal ik U loven" (Ps 30:3,4, 9-13).

Hizkia zei: "Ik zal de HEERE, de HEERE, niet zien in het land van de levenden", "De levende, de levende, die zal u prijzen", "Immers, het graf zal u niet loven, de dood u niet prijzen, wie in de kuil neerdalen zullen op uw waarheid niet hopen" (Jes 38:11,19,18).

In het Nieuwe Testament zien we echter iets heel anders. Wat in het Oude Testament een hoop, mogelijkheid, verwachting lijkt te zijn voor een verre toekomst, is voor volgelingen van Christus een zekerheid, gebaseerd op diens opstanding tot eeuwig en volmaakt leven. Juist omdat zij weten dat hun Heer leeft, kijken zij anders aan tegen lijden en dood. Het lijden en de dood behoren voor hen bij dit leven, en vooral bij het volgen van Christus. De dood is voor hen echter geen verlossing uit dit 'tranendal', maar een verlossing van het lichaam van de zonde – een einde aan de mogelijkheid God en Zijn Zoon te verloochenen, toe te geven aan de verlangens van het vlees, enzovoort. Paulus schrijft: "wie gestorven is, is rehtens vrij van de zonde" – niet alleen in de zin van 'heeft geboet' voor de zonde, maar ook bevrijd van de macht die de zonde over de mens heeft. Daarom stelt hij de doop voor als een sterven met Christus, in de zin van een afsterven voor de zonde:

"Hoe zullen wij, die met betrekking tot de zonde gestorven zijn, daarin nog leven? Of weet u niet dat wij allen die in Christus Jezus gedoopt zijn, in Zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat evenals Christus uit de doden is opgewekt tot de heerlijkheid van de Vader, zo ook wij in een nieuw leven zouden wandelen." (Rom 6:2-4)

In de Hebreeënbrief staat iets dat, als we het niet in het licht zien van het voorgaande, moeilijk te begrijpen zou zijn: "Vrouwen hebben hun doden (terug)gekregen door opstanding (uit de dood). Maar anderen zijn gefolterd en namen de (aangeboden) verlossing niet aan". Waarom niet? "opdat zij een betere opstanding verkrijgen zouden" (Heb 11:35). Door die toevoeging wordt helder als de dag wat hun overweging was: beter te sterven op het hoogtepunt van hun geloof en straks behouden worden op de opstandingsdag, dan een langer leven nu, met de mogelijkheid van zonde en verloochening, met als gevolg afwijzing op de opstandingsdag.

Voorbeeld:

Paulus

Als geen ander heeft Paulus geleden in moeiten en verdrukkingen. Zijn sterven zou een verlossing hiervan zijn. In de brief aan de Filippenzen schrijft hij, als gevangene in Rome die zijn leven niet zeker is, over zijn overwegingen, de overleggingen van zijn hart, wat betreft zijn eventuele sterven. Zijn uitgangspunt lijkt te zijn wat de hogepriester in Jeruzalem zei, met betrekking tot de dood van Jezus "dat het nuttig voor ons is dat één Mens sterft voor het volk, en niet heel het volk verloren gaat" (Joh 11:50). Zijn dood zou voor Joden en Romeinen rust betekenen, omdat de grote prediker van Christus er dan niet meer zou zijn en de sekte van de christenen dan niet meer zou groeien en vervolgens wel zou verlopen – en dus ook rust voor de gelovigen. Paulus is bereid te lijden en te sterven als de zaak van Christus daarmee gediend is, en de gelovigen het leven minder zwaar wordt gemaakt. Zo schrijft hij: "Nu verblijd ik mij in mijn lijden voor u en vervul in mijn vlees wat overblijft van de verdrukkingen van Christus, ten behoeve van Zijn lichaam, dat is de gemeente" (Kol 1:24). Er is dus geen sprake van zelfzuchtigheid, als hij in de brief aan de Filippenzen schrijft dat het beter voor hem is te sterven, want hij begint met te zeggen dat "Christus ook nu grootgemaakt zal worden in mijn lichaam, of het nu door het leven is of door de dood" en te vervolgen met:

"Want het leven is voor mij Christus en het sterven is (voor mij) winst. Maar (blijf) ik leven in het vlees, (dan betekent) dit voor mij vruchtbaar werk; en wat ik verkiezen zal, weet ik niet. Want ik word door deze twee gedrongen: ik heb de begeerte om heen te gaan en bij Christus te zijn, want (dat) is verreweg het beste, maar in het vlees te blijven is noodzakelijker voor u. En dit vertrouw en weet ik dat ik zal blijven (leven) en bij u allen zal blijven tot uw vordering en blijdschap van het geloof ..." (Flp 1:21-25)

Wat wil hij hiermee dan zeggen? Het leven nu leeft hij in verbondenheid met Christus; maar er is altijd de mogelijkheid van zonde en verloochening. Het sterven maakt een eind aan die mogelijkheid, en geeft de definitieve zekerheid dat hij met Christus zal zijn op de dag van diens wederkomst * – wat dus de 'winst' voor hem zelf is. Voor hem weegt echter de 'winst' voor de gelovigen waar hij verantwoordelijk voor is, en de mogelijkheid nog meer gelovigen toe te voegen, zwaarder dan zijn eigen 'winst'. Dus blijven leven betekent voor hem verder leven in moeiten en verdrukking, en strijd tegen het vlees. Die keus wil hij, als het aan hem ligt, maken ten behoeve van de zaak van Christus en het behoud van de gelovigen. Dus is hij zowel bereid te sterven, als te blijven lijden. Wat een voorbeeld van geloof van een man die elke dag de dood in de ogen zag, zonder die voor zichzelf te verwelkomen of te verafschuwen!

---

*

Het idee dat hij dan direct bij Christus in de hemel zal zijn, komt voort uit het geloof dat de mens een eeuwig levende ziel heeft; het Bijbels geloof is echter dat er in het graf, het dodenrijk, geen bewustzijn is, en de opstanding dus 'direct' volgt op de dood; net als wanneer iemand 's avonds in slaap valt en voor het gevoel direct weer wakker is, maar het ochtend blijkt te zijn.

L. Liefde tonen

Toen Petrus bij Jezus' gevangenneming iemand een oor afsloeg, dacht hij er niet aan dat zijn Meester in de Bergrede had gezegd dat zijn volgelingen (nota bene) moeten bidden voor de redding van hun vervolgers: "U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten. Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief; zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen; zodat u kinderen zult zijn van uw Vader, Die in de hemelen is, want Hij laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen" (Mat 5:43-46; zie ook Luk 6:27-36). Daarom zei Jezus tegen hem: "Doe uw zwaard terug op zijn plaats, want allen die naar het zwaard grijpen, zullen door het zwaard omkomen" (Mat 26:52).

Paulus' heeft meegemaakt dat er voor hem gebeden werd, toen hij de christenen vervolgde; en dat heeft resultaat gehad, want hij werd geroepen een apostel van Christus te zijn! We horen bij hem een weerklink van deze woorden van Jezus:

"Worden wij uitgescholden, (dan) zegenen wij. Worden wij vervolgd, (dan) verdragen wij. Worden wij belasterd, (dan) bidden wij." (1 Kor 4:12,13)

"Zegen wie u vervolgen. Zegen (hen) en vervloek (hen) niet." (Rom 12:14)

Zijn bidden zal geen vraag om wraak zijn geweest (want dat zou vervloeking van zijn vijanden inhouden), maar integendeel de bede dat mensen die nu lasteren tot inzicht en geloof mogen komen. Het algemene principe hierachter is dat alle mensen, door hun zonden, tegenstanders, vijanden van God geworden zijn. Zo zegt Jakobus, dat wie een vriend van de wereld wil zijn, een vijand van God wordt (Jakobus 4:4), en Paulus dat het denken van het vlees vijandschap tegen God is (Romeinen 8:7). De oproep aan gelovigen liefde te tonen voor hun vijanden, komt voort uit het feit dat God **Zijn** vijanden hun zonden heeft willen vergeven, juist door de grootste vijandschap die mensen Hem konden tonen, namelijk door Zijn Zoon, Zijn Geliefde, te kruisigen. Met andere woorden: als God in Zijn liefde – Zijn vijand door mijn zonden – er alles voor over had mij te vergeven, moet ik ook liefde tonen door hen die tegen mij zondigen te vergeven.

"God echter bevestigt Zijn liefde voor ons (daarin) dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren. Veel meer dan zullen wij, nu wij gerechtvaardigd zijn door Zijn bloed, door Hem behouden worden van de toorn. Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van Zijn Zoon, hoeveel te meer zullen wij, nu wij verzoend zijn, behouden worden door Zijn leven." (Rom 5:8-10)

Voorbeelden:

De Heere Jezus Christus

Toen Jezus aan het kruis genageld werd, bad Hij tot God: "Vader vergeef (het) hun, want zij weten niet wat zij doen" (Luk 23:34). Wat Hij hier bedoelde was niet dat zij niet wisten wat zij deden als zij iemand kruisigden; want zij hadden zo vaak de van pijn vertrokken gezichten gezien en de doordringende schreeuwen gehoord, maar dat zij niet wisten met Wie zij dit nu deden. Uit een toespraak van Petrus in de Tempel in Jeruzalem, weten we dat God op de bede van Zijn Zoon mensen wilde vergeven (Joden en Romeinen) die dit gezamenlijk geëist en gedaan hadden. Ook veel Joden hadden waarschijnlijk niet meegedaan als zij hadden ingezien wie Jezus van Nazareth was. Want Petrus zei ongeveer twee maanden later tot hen: "En nu weet ik, broeders, dat u (het) uit onwetendheid gedaan hebt, evenals uw leiders" (Hand 3:17). En Paulus schrijft later over de wijsheid van God in alles wat Hij gedaan heeft, om ons mensen tot heerlijkheid te brengen, ook in de kruisdood van Zijn Zoon. Een wijsheid "die niemand van de leiders van deze wereld gekend heeft. Immers, als zij die gekend hadden, zouden zij de Heere der heerlijkheid niet gekruisigd hebben" (1 Kor 2:8).

David

David zag in zijn moeiten de hand van de HEERE, om hem nederig en geduldig te laten zijn. In alles liet hij het aan God over wat Hij zou doen met hen die het hem zwaar maakten. Toen hij vluchtte voor zijn zoon Absalom, die een 'staatsgreep' pleegde, kwam een man hem vervloeken. Een van zijn bevelhebbers vroeg David of hij hem zou doden, maar David antwoordde hem: "Laat hem begaan en (mij) vervloeken, want de HEERE heeft het hem gezegd. Misschien zal de HEERE mijn ellende aanzien, en zal de HEERE mij het goede (weer) teruggeven, in plaats van zijn vervloeking van deze dag" (2 Sam 16:10,11).

Zijn houding was dezelfde als die van zijn grote Zoon, volgens de woorden in een profetische psalm:

"Slaat de rechtvaardige mij, het zal een gunst zijn, bestraft hij mij, het zal olie op mijn hoofd wezen, mijn hoofd zal het niet weigeren; dan nog is mijn gebed (voor hen) in al hun ellende." (Ps 141:5)

Elisa

Als de koning van Israël de gelegenheid heeft zijn gevangengenomen vijanden te doden, vraagt hij de profeet Elisa of hij dit zal doen. Elisa antwoordt hem echter dat hij zijn vijanden beter kan laten leven, om hun landgenoten te kunnen vertellen hoe anders het volk Israël, en daarmee hun God, is dan alle anderen volken en goden:

"Dood hen niet! Zou u hén doden die u met uw zwaard en met uw boog gevangengenomen hebt? Zet hun brood en water voor, dan kunnen zij eten en drinken en (terug)gaan naar hun heer. Hij bereidde daarop een grote maaltijd voor hen, en zij aten en dronken. Daarop stuurde hij hen (terug) en gingen zij naar hun heer. En de benden van de Syriërs kwamen niet meer in het land Israël (terug)." (2 Kon 6:21-23)

Mogelijk heeft Paulus dit in gedachte, als hij schrijft: "Als dan uw vijand honger heeft, geef hem te eten, als hij dorst heeft, geef hem te drinken ..." (Rom 12:20).

M. God voor alles danken en loven

In zijn brief aan de Efeziërs schrijft Paulus dat de gelovigen God de Vader in de Naam van Jezus Christus altijd moeten danken voor alle dingen, bij hun zingen en loven van Hem (Efez 5:19,20). In de brief aan de Filippenzen: "Verblijd u altijd in de Heere", "laat uw verlangens in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God" (4:4 en 6). En in de eerste brief aan de Thessalonicenzen: "Verblijd u altijd. Bid zonder ophouden. Dank God in alles. Want dit is de wil van God in Christus voor u" (1 Thes 5:16-18). Dus in alles, in alle dingen; niet alleen om de zegeningen, het goede, maar ook in moeiten en lijden.

We mogen ook bidden dat God vreugde zal geven door Zijn redding uit alle nood. Psalm 90 is een gebed van Mozes, waarin hij terugdenkt aan de verdrukking in Egypte en hoe zij riepen tot God om hun redding:

"Keer terug, HEERE, hoelang (nog) [vergelijk Openbaring 6:9-11]? Laat het U berouwen over Uw dienaren [in de zin van: verander toch het lot van Uw dienaren]. Verzadig ons in de morgen met Uw goedertierenheid, dan zullen wij juichen en verblijd zijn, tijdens al onze dagen. Verblijd ons overeenkomstig de dagen (waarin) U ons verdrukt hebt, (overeenkomstig) de jaren (waarin) wij het kwade gezien hebben." (Ps 90:13-15)

En David vraagt God voor wie zich tot Hem wenden om redding uit hun nood: "laat verblijd zijn allen die tot U de toevlucht nemen, laat hen voor eeuwig juichen omdat U hen beschut; laat in U van vreugde opspringen wie Uw Naam liefhebben" (Ps 5:12).

Het is niet onredelijk, dat wie God vraagt hem te hulp te komen, en zijn gebed wordt verhoord, hij God zijn blijdschap en dankbaarheid daarvoor toont: "Halleluja! Het is immers goed om voor onze God psalmen te zingen, want dat is lieflijk. (Hem) past een lofzang!" (Ps 147:1).

Dat kan zowel door Hem persoonlijk te loven en te danken, als door anderen te vertellen wat God voor hem heeft gedaan: "Hij [de HEERE] bewaart de ziel van Zijn gunstelingen, Hij redt hen uit de hand van de goddelozen ... Rechtvaardigen, verblijd u in de HEERE; loof Hem ter gedachtenis aan Zijn heiligheid" (Ps 97:10-12).

En wie zou kunnen zwijgen als de HEERE hem of haar gered heeft uit welke moeilijkheid ook?

"Ik echter vertrouw op Uw goedertierenheid, mijn hart zal zich verheugen in Uw heil, ik zal voor de HEERE zingen, omdat Hij goed voor mij geweest is." (Ps 13:6)

"Mijn lippen zullen vrolijk zingen, wanneer ik psalmen voor U zal zingen, mijn ziel, die U verlost hebt. Ja, mijn tong zal de hele dag Uw gerechtigheid tot uiting brengen ..." (Ps 71:23,24)

Voorbeelden:

Paulus en Silas

Toen Paulus en Silas in Filippi, na een flink aantal pijnlijke stokslagen, zorgvuldig achter slot en grendel waren gezet, "baden Paulus en Silas en zongen lofzangen voor God" (Hand 16:25). En God hoorde hun gebed en lofzangen, en zorgde voor de omstandigheden waardoor zij uiteindelijk vrijkwamen.

Welke lofzangen zouden zij gezongen hebben? Zij zullen ongetwijfeld toepasselijke psalmen hebben gekend. Een die daarvoor in aanmerking komt is de lofzang van David in 1 Kronieken 16, die terugkomt in de psalmen 105 en 96, maar ook in, bijvoorbeeld, 66. Een oproep aan Israël en de wereld om de God van Abraham, Izaak en Jakob te loven, waarin de woorden voorkomen: "Raak Mijn gezalfden niet aan, doe Mijn profeten geen kwaad" (1 Kron 16:22).

Ook kunnen zij gedacht hebben aan de lof die David God bracht, in de hoop op Zijn verbondsliefde en trouw voor Zijn geliefde kinderen:

"Ik zal U loven onder de volken, HEERE; ik zal voor U psalmen zingen onder de natiën. Want Uw goedertierenheid is groot (en reikt tot) boven de hemel, Uw trouw tot de wolken. Verhef U boven de hemel, o God, en Uw eer over de hele aarde, opdat Uw beminden gered worden. Verlos (door) Uw rechterhand en verhoor ons." (Ps 108:4-7)

Zolang zij de levensadem hadden, konden en wilden zij, net als David, over de HEERE spreken en zingen:

"Ik zal voor de HEERE zingen in mijn leven, ik zal voor mijn God psalmen zingen, mijn (leven) lang." (Ps 104:33)

"Ik zal de HEERE loven in mijn leven, ik zal voor mijn God psalmen zingen zolang ik er nog ben." (Ps 146:1,2)

Job

Nadat Job alles kwijt was wat hij bezat, tot zijn kinderen toe, zei hij toch: "De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam van de HEERE zij geloofd" (Job 1:21).

David

Bij David zien we, als bij geen ander, de liefde voor God en zijn openlijke dankbaarheid en blijdschap voor alles wat Hij Hem schonk. Zijn psalmen zijn geen liederen voor hemzelf, ondanks hun persoonlijke inhoud, maar ter ere van God en om anderen te laten zien wat God ook voor hen kan doen in hun moeiten en lijden. Een bloemlezing uit vele lofprijzingen:

"Geloofd zij de HEERE, want Hij heeft mijn luide smeekbeden gehoord ... en ik ben geholpen. Daarom springt mijn hart op van vreugde en zal ik Hem met mijn lied loven." (Ps 28:6,7)

"... mijn hart zal zich verheugen in Uw heil, ik zal voor de HEERE zingen, omdat Hij goed voor mij geweest is." (Ps 13:6)

"U hebt voor mij mijn rouwklacht veranderd in een reidans, U hebt mijn rouwgewaad losgemaakt en mij met blijdschap omgord. Daarom zal (mijn) eer voor U psalmen zingen en niet zwijgen. HEERE, mijn God, voor eeuwig zal ik U loven." (Ps 30:12,13)

"Ik zal mij verheugen en verblijden in Uw goedertierenheid, want U hebt mijn ellende gezien (en) mijn ziel in benauwdheden gekend. U hebt mij niet overgeleverd in de hand van de vijand, (maar) mijn voeten in de ruimte doen staan." (Ps 31:8)

"Ik zal U vrijwillig offers brengen; ik zal Uw Naam loven, HEERE, want hij is goed. Want Hij heeft mij gered uit alle nood." (Ps 54:8,9)

"Ik zal Uw Naam mijn broeders vertellen, in het midden van de gemeente zal ik U loven. U die de HEERE vreest, loof Hem; alle nakomelingen van Jakob, vereer Hem; wees bevreesd voor Hem, alle nakomelingen van Israël. Want Hij heeft de ellendige in zijn ellende niet veracht en niet verafschuwd; Hij heeft Zijn aangezicht niet voor hem verborgen, maar Hij heeft gehoord, toen hij tot Hem riep. Van U zal mijn lof zijn in een grote gemeente, mijn geloften zal ik nakomen in bijzijn van wie Hem vrezen." (Ps 22:23-26)

"Ik zal U loven met heel mijn hart, in de tegenwoordigheid van de goden [engelen of de oudsten van het volk] zal ik voor U psalmen zingen. Ik zal mij neerbuigen naar Uw heilig paleis en Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw trouw, want om heel Uw Naam hebt U Uw belofte groot gemaakt. Op de dag dat ik riep, hebt U mij verhoord; U hebt mij versterkt (met) kracht in mijn ziel. Alle koningen van de aarde zullen U loven, HEERE, wanneer zij de woorden uit Uw mond gehoord hebben. Zij zullen zingen van de wegen van de HEERE, want de heerlijkheid van de HEERE is groot." (Ps 138:1-5)